

آواز

ملی

شماره سوم سال ۱۳۹۲

نشریه رادیو تلویزیون ملی افغانستان

ACKU

داکتر سید مخدوم رهین وزیر اطلاعات و فرهنگ ، محمد زرین انخوړ رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی جلال محمودی معاون ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی و حاجی حفیظ الله رئیس شرکت سلیم کاروان حین افتتاح مسجد رادیو تلویزیون ملی افغانستان

د اطلاعات او فرهنگ وزیر داکتر سید مخدوم رهین د ملی موزیم د نوی ودانی د جوړښت بهیر څخه لیدنه وکړه .

محمد زرین انخوړ رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی و اعضای بورډ بهتر سازی نشرات و تجهیزات رادیو تلویزیون ملی

به نام خداوند توانا

ملی

رادیو تلویزیون ملی افغانستان

شماره سوم آواز سال ۱۳۹۲

دیرگ‌های این شماره

- ✓ مقدمه - ۲
- ✓ رویدادهای ۳
- ✓ خپلواکی ۶
- ✓ خبرنگاری تخصصی - ۸
- ✓ دامانی دوری مطبوعات ۱۰
- ✓ فوزیه میتراماندگار ۱۲
- ✓ دپشتو شعر..... ۱۴
- ✓ شناسایی کارمندان ۱۶
- ✓ دهندگی فلمونواغیز ۱۸
- ✓ نقد بر سینمای افغانی ۲۰
- ✓ البوم هنری ۲۴
- ✓ صفحه شعر ۲۷
- ✓ به سوی دیجیتال ۳۰
- ✓ دلغمان هنرمندان ۳۲
- ✓ داستان کوتاه ۳۳
- ✓ تبلور جوانان ۴۰
- ✓ پلان نشراتی ۴۶

صاحب امتیاز: رادیو تلویزیون ملی افغانستان

مدیر مسوول: لمیه احمدزی

آدرس: سرک ۱۴ وزیرمحمد اکسیر خان،

ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان

تلفون: ۰۲۰۲۳۱۰۷۳۵

ایمیل آدرس: awazrta@yahoo.com

تیراژ: (۷۰۰)

شرح پستی: شفیق مرید آواز خوان

آواز در ویرایش و کوتاه کردن نوشته‌ها آزاد است

چاپ مطبعه آزادی

۹۴مین سالگرد استقلال افغانستان

سخن از افغانستان است، سرزمین آزادی و آزاده گی. سخن از آزادیست، آزادی و استقلال افغانستان.

آری، از استقلال افغانستان می گویم، از ۹۴مین سالگرد استرداد استقلال کشور، که به پامردی و رشادت آزاد مردان افغان به رهبری شاه جوان اعلیحضرت امیر امان الله خان غازی کسب استقلال افغانستان، صورت گرفت ننتها نویدی بود در راستای شگوفایی و تعالی فرهنگی، سیاسی و اقتصادی افغانستان بلکه تکانه بود بر بدنه مشرق زمین. استقلال افغانستان، خارو زمین را از خواب بیدار کرد و روزنه امید و نجات را در دل های مردمان مشرق زمین، که دریاس و ناامیدی به سر می بردند، گشود در آن روزگار بود که کشور های زیر اسارت استعمار به پیروی از افغانستان علم آزادی و استقلال را بلند کردند و در اثر رشادت، پامردی و ایثار به آزادی و استقلال دست یافتند و علم استقلال را بلند کردند.

اینک که در بزرگداشت از ۹۴مین سالگرد استقلال کشور نشسته ایم جا دارد خاطره مجاهدان و مبارزان راه آزادی و استقلال افغانستان را گرامی داریم، آزادگانی که باهدیه قربانی جان های خویش، استقلال کشور را کسب کردند و به ما میراث گذاشتند قدردانی نمایم، وبرما است که نعمت استقلال را گرامی داریم و از دل و جان حافظ آن باشیم و خوب است به فرزندان خویش این نعمت با ارزش و والا را نیکو معرفی نماییم تا نسل های آینده نیز، همچنان پاسدار استقلال و جانبازی نیاکان خویش باشند.

رویدادهای فرهنگی

بیست و هشت اسد مصادف بود باتودوچهارمین سالروز استرداد استقلال افغانستان، که از این روز در مقر وزارت دفاع تجلیل به عمل آمد. در این محفل شماری از مقامات بلند رتبه دولت و تعدادی از دیپلمات های کشورهای خارجی نیز حضور داشتند.

حامد کرزی رییس جمهور اسلامی افغانستان در مراسم گرامی داشت از نود و چهارمین سالگرد استرداد استقلال کشور در مراسمی به این منظور در وزارت دفاع اشتراک کرد و با گذاشتن اکلیل گل در پای منار آزادی از این روز تجلیل کرد. در این محفل شخصیت های ملی، جهادی، سیاسی، نماینده هایی از شورای ملی، کابینه افغانستان و همچنان نماینده هایی از کشورهای خارجی و سفرا هم اشتراک داشتند.

نود و چهار سال قبل از امروز، در زمان حکومت غازی امان الله خان، افغانستان استقلال را به صورت رسمی از حکومت وقت بریتانیا حاصل کرد و پس از آن به عنوان یک

کشور مستقل به رسمیت شناخته شد. از این روز همه ساله در افغانستان تجلیل به عمل می آید. نسبت به سال های قبل این بار عکس های زیادی از شاه امان الله خان غازی در گوشه و کنار شهر کابل به نظر می رسد.

داطلاعاتو اوف فرهنگ وزارت دولسمی هجری پیری دنومیالی شاعری عایشه درانی آرامگاه ترمیم اوبیاجور وی. داطلاعاتو اوف فرهنگ وزیر داکتر سیدمخدوم رهین په داسی حال کی چی ددغه وزارت سلاکار جلال نورانی اودتاریخی آبداتور بیس انجنیر عبدالاحد عباسی ورسره و، دکابل داونچی باغبانانوپه سیمه کی دعایشه درانی و بیجاره آرامگاه وکنله. داکتر رهین دخبر یال د پوښتنی په خواب کی څرکنده کړه :

عایشه درانی دافغانستان د وروستی شاهنشاه تیمورشاه درانی په سلطنت کی پیاوړی شاعره وه پلاری ی یعقوب علیخان نظامی

افسرو. عایشه درانی هم په ادبی علوموکی او هم په دینی مطالعاتو کی لوی لاس درلود. په خپله تیمورشاه ددی شعرونه خوښول او دجایزی او سوغاتو نو په ورکولو سره یی هغه هڅوله. عایشه درانی په خپلو شعرونو کی د ژوندانه د ناخوالو او ستونزو له امله شکایت کړی دی. داطلاعاتو اوف فرهنگ وزیر زیاته کړه، چی په ډیر لند ممکن وخت کی به دولسمی هجری پیری ددغی شاعری آرامگاه ترمیم او بیاجوره شی.

کمیسیون بهسازی

رویکرده دیروزیان، آناتی که درگستره نشراتی رادیو تلویزیون ملی به نحوی از انحا دسترسی داشته اند، یکی از طرح هایی بود که از سوی مسوولین این نهاد دولتی منصفه اجرایی یافت.

زیرنام (بوردبهبازی) نشرات و تجهیزات رادیوتلویزیون ملی افغانستان برخی همکاران

پیشین این نهاد، دعوت گردیده اند تا با بهره گیری از تجارب خویش در عرصه های فرهنگی، هنری، تولیدی برنامه های رادیو و تلویزیون راهمباری نمایند.

آقای امان اشکریز هنرمند ورزیده، آقای وحید صمدزی نویسنده و ژورنالیست، آقای اسماعیل فروغی ژورنالیست و برنامه ساز، آقای عنایت شفق کارگردان و برنامه ساز، آقای منصور پوپل آگاه مسایل سینمایی در این سلسله از کشورهای مختلف جهان، پس از سالیان متمدایی به وطن برگشتند و باجمعی دیگری چون آقای غفور رشیدی، آقای موسی رادمش و... که در وطن زیست داشتند، شالوده ی اداره یی را بنیاد نهادند که اکنون به نام (بوردبهبازی) رادیو تلویزیون ملی افغانستان یاد میگردد.

این اداره به مثابه کانونی ممد که عملاً به فعالیت آغاز نموده، در جنب سایر ادارات نشراتی با ارایه طرح ها و پیشنهادهای، به گونه معدود ستیاردیگر ادارات باشند، همکاران این نهاد تازه پا، مزید بر این که به ارزیابی و بررسی برنامه هامیپردازند، خود نیز ایجاد برنامه هایی را در نظر دارند تا مقداری سیمای نشرات رادیو و تلویزیون، هویت نوینی بیاید.

در این راستا، کار کردهای هر چند اندک، پیشکش گردیده که میتوان از برنامه (سیمای نومیرزاقلم) برای رادیو و تلویزیون که به گونه هفته وار پخش میگردد یاد کرد. قرار است این برنامه در تلویزیون هر شام چهارشنبه و در رادیو هر روز پنجشنبه نشر گردد.

بهسازی برنامه سلام صبح بخیر یکی دیگر از مواردیست که این اعضای کاری کوشنده و سرگرم اند که به زودی اثر بخشی این برنامه ها را نگرنده تلویزیون خواهد نگرست.

ایجاد (شبکه دوم خبر) که خوشبختانه اخیراً به صورت امتحانی نشرات آن آغاز گردید تکانه دیگریست که (بوردبهبازی) نشرات و تجهیزات رادیو تلویزیون ملی که هنوز از ایجاد آن دوماهی گذشته است با مدیریت آقای فقیر میوند و کارمندان این بورد آن را ایجاد کرد تا راه های بهسازی نشرات رادیوتلویزیون ملی را دستیاب نموده، در ساختار، اجرا و پخش برنامه ها نقش و اثری داشته باشند.

د یوه جاپانی پلاوی له خوا شیر توکه کتابونه د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر ته ورکړ شو.

دغه کتابونه د جاپان، افغانستان د ټولني دمسوول پروفیسور مکسونامی له خوا په ملي موزیم او په عامه کتابتون کی د ساتنی لپاره د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر ډاکتر سید مخدوم رهین ته ورکړ شول.

په دغو مراسمو کی د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر ډاکتر سید مخدوم رهین وویل: چی دغه کتابونه د جاپان، افغانستان د ټولني موسس او مسوول پروفیسور مکسو نامی له خوا د افغانستان او ددغه هیواد د تاریخي آثارو په اړه لیکل شوي دي.

پروفیسور مکسونامی له زیاتو کلونو راپه دی خوا له افغانستان سره بلدتیا لرله، د افغانستان له خلکو او فرهنگ سره مینه لري او ددغه هیواد بیلابیلو سیمو ته یی سفرونه کړي دي.

رویدادهای فرهنگی

د افغانستان د ملي موزيم ر غول دوه ديرش مليون ډالره بوديجي ته اړتيالري، داخبره دافغانستان داطلاعاتو فرهنگ وزير د ملي موزيم نه دلیدني پرمهال وکړه، د ملي موزيم نه لیدنه په داسي مهال کوي چي د بيارغوني يوڅه کارونه يي دبشپړيدوپه حال کي دي.

دهېواد ملي موزيم چي خورا زيات تاريخي آثار په کي خوندي دي په پخوانيو جنگونو کي يوڅه زيانمن شوي و او ديري آثار يي لادر که شوي وچي له نيکه مرغه په زرگونو ورک شوي آثار يي بيا داطلاعات او فرهنگ وزارت له لوري راټول او ملي موزيم ته وسپارل شول داطلاعاتو فرهنگ وزير ډاکتر سيد مخدوم رهين دهېواد د ملي موزيم نه دلیدني پرمهال وويل: د ملي موزيم پخوانی ودانی د زياتو آثار و دساتلو توانايي نه لري نو اړينه ده يوه بله ودانی چي په ټولو عصري وسايلو سمبال وي ورغول شي او مور ددي ودانی دجوړولو په پلان کار کړي.

ډاکتر رهين وايي ددي ودانی د نقشي کارونه لانه دي پيل شوي خو يوڅه هغه کارونه چي په کي د موزيم دروازي، د احاطي ديوال په نړيوال معيار د تلاشي ودانی او د موټر و پارک شامل دي دامريکا د متحده ايالاتو په مالي لگښت د جوړيدو په حال کي دي نوموړی وايي يوازي ددي ودانی د چاپيريال گلان او ونی ديونان هېواد په مرسته کينول کيږي.

انجمن اجتماعي هفت هنرکه در چوکات سکتورهای خصوصی فعالیت های هنری و فرهنگی دارد، در این راستا به پرورش و آموزش و رشد استعداد های هنری و فرهنگی گام های مؤثر را برداشته و در این اواخر عده یی از نوجوانان را آموزش داده که این نوجوانان به اثر سعی و تلاش هریک روح الله حمیدو بهرام بریال توانستند فستیوالی را تحت نام (فستیوال نوجوان) با همکاری ریاست افغانستان به راه اندازند. تعدادی از شاملین این کورس منحيث کارگردان، تصویر برداران و نورپردازان هریک حسیب اله، محمد عمر صالحی، عزیز احمد نظری، میلاد ناصری، محمد عابد بریال، حبیب الرحمن، احمد ذکی آتش با تشکیل یک تیم

مسلكی به تهیه و تولید (۲) برنامه انیمیشن و (۸) برنامه فلم های هنری کوتاه را تهیه و به دسترس بیننده گان در انستیتوت فرهنگی فرانسه به نمایش گذاشتند.

که مورد تائید و توجه بیننده گان هنردوست و فرهنگی قرار گرفت. اتحادیه سینماگران افغانستان در اس محترم جوانشیر حیدری با اعطای تقدیر نامه کارگردان فستیوال نوجوان را تقدیر و نوازش نمود.

سید الله سین

دهېواد د خپلواکۍ د بېرته گټلو ۹۴ یمه کالیزه

ورځی په ویاړ مور افغانان یو
خل بیا یو له بل سره تعهد کوو
چی په راتلونکي کې به هم له
خپل دین، وطن او ناموس
څخه د هر تېري کوونکي په
وړاندي په میړانه، وحدت او
ورورولی دفاع کوو. مور
افغانان د خپلو پلرونو او نیکونو
د هغو قربانیو یادونه کوو چی
۹۴ کاله د مخه یی دخپل
استقلال د گټولپاره ورکړي او
په پوره وحدت او ورورولی
یې له خپل هېواد څخه پردي
شړلي وو، او هر پردی، دې
پرافغانستان د حاکمیت خیال له
سره وباسي د ولسمشر حامد
کرزی له تاریخی پیغام څخه دا
په ډاگه کیږي چی دافغانستان
خلکو د تاریخ په اوږدو کې له
خپل گران هېواد څخه د دفاع او
خپلواکۍ د ساتلو په لاره کې
ستري قربانی ورکړیدی. زموږ
نیکونو او پلرونو وکولای شول
،چی انگلیس ته په درېمه جگړه
کې په ټولو محاذونو کې ماتې
ورکړی او انگریزان متارکي ته
ارکړي. غازی امان الله خان له

ولسمشر حامد کرزی، دولسي
او مشرانو جرگي د مشرانو، د
کابینې د غړو، ملی شخصیتونو
او یو شمیر جنرالانو او بهر نیو
دیپلوماتانو په گډون د خپلواکۍ
د ځلی په وړاندي د گلانو د
گډې په اېښودلو سره سرته ور
سیدل.
ولسمشر حامد کرزی مطبوعاتی

دروان کال د زمري د میاشتی
۲۸ مه چې د ۲۰۱۳ کال داگست
د میاشتی ۱۹ می نیټې سره
سمون خوري دهېواد خپلواکۍ
د بېرته گټلو ۹۴ یمه کالیزه وه.
ددغه ستري او تاریخي ورځی
لمانځنه په تېرو کلو نوکي په
عسکری شانداره مراسمو سره
سرته رسیدله، خوپه دې کلونو

دفتر ددغه ستري او تاریخی
ورځی د لمانځنی په پیغام کې
چی د رسنیو په واک کې یې
ورکړی دی لیکلي دی: د
استقلال د جشن ددغي پرتمینی

کې د امنیتي وضعی په نظر کې
نیولو سره دغه مراسم د دفاع
وزارت په انگرکي سرته
رسیږي. سږ کال دغه مراسم د
دفاع د وزارت په انگرکي د

وخت نه په گټي اخیستنی سره د خپلو خلکو په ملاتړ په ۱۲۹۸ لمريز کال د زمري د میاشتی ۲۸ مه چی د ۱۹۱۹ ز کال داکست له ۱۹ نیټی سره سمون خوري له انگریزی استعمار څخه د خپلواکی اعلان وکړ او انگریزانو هم دافغانستان خپلواکی په رسمیت وپیژندله . انگریزانو دغازی امان الله خان د پاچاهی په لس کلنه دوره کی بیا هم له خپل شیطاني طاقت څخه کارواخیسته اوپه افغانستان کی یی دامیر امان الله خان دمترقی اوبنیادی اصلاحاتو په وړاندی ناوړه تبلیغات پیل کړل او د یو کورنی بغاوت په ترڅ کی د افغانانو ترمنځ د وینود بهیدلو د مخنیوی لپاره له خپل هېواد څخه ووتله . د شاه غازی امان الله خان له واکمنی وروسته واکمنانو ونه شو کولای چی دافغانستان د خلکو په ژوند کی داسی بنیادی اصلاحات رامنځته کړي چی دافغانستان خلک پری د پردیو له احتیاج څخه وژغورل شی . مور باید دا خبره ومنو چی له افغانستان څخه دانگریزانوله وتلو وروسته دنری نورو قدرتونو هم دافغانستان د اشغال لپاره ستر گي پټي کړي وی چی په سرکی پخوانی شوروی اتحاد یادولی شو، چی د امان الله خان له پاچاهی نه مخکی په کی بلشویکی انقلاب کامیاب شوی و او وروسته یی په کی دافغانستان خپلواکی په رسمیت پیژندلی وه .

شوروی اتحاد و کولای شول چی له دیرو کلونو وروسته په کابل کی دکمونیسټي پلووگوندونو له خوا، دولسمشر سردار محمد داود په وړاندی کمونیستی کودتا سرته ورسوي ، او په افغانستان کی د پرچم او خلق گوند حاکم کړی . شوروی اتحاد د خپلونظریاتي گوندونو د اختلافاتو له امله خائنه ددی شرایط برابر کړل چی په افغانستان کی د حفیظ الله امین واکمنی پای ته ورسوی او بیرک کارمل د قدرت په گدی کېنوي . او دخپل پخوانی ارمان د پوره کولو لپاره چی د هند بحرته لاره پیدا کړی د ۱۳۵۸ لمريز کال د مرغومی د میاشتی په ۶ مه افغانستان ته یی خپل ۱۵۰ زره تنه عسکر داخل کړل افغانستان ته دشوروی اتحاد دسکرو داخلیلد دافغانانو له خوا ښکاره تېری وکړل شو . افغانانو دخپلو نیکونو په څېر دشوروی اتحادپه وړاندی دجهاد بیرغونه پورته کړل اوله ۱۴ کلن جهاد وروسته په دی بریالی شول چی دشوروی اتحاد یر غلگر ځواکونه له افغانستان څخه و باسی ، او هم په دی بریالی شول چی په ۱۳۷۱ لمريز کال کی داکتر نجیب الله حکومت لیری او په خای یی په کابل کی دمجاهدینو حکومت جوړ کړي . نن په افغانستان کی دمجاهدینو حکومت څخه ۲۱ کاله

تېرېری ، خو بیا هم افغانستان د پردیو له دسیسوڅخه نه دی خلاص شوی او دتوروریزم پر خلاف جگری په بهرکی هره ورځ قربانی ورکوي . د هېواد ولسمشر حامد کرزی په خپل ټول توان سره هڅه کوي چی په هېوادکی دطالبانو او نورو ټولو مخالفینوسره دروغی جوړی لاره خپله کړي . ولسمشر حامد کرزی دخپلو دغه انسانی هڅو په وړاندی په زغرده خپلو خلکوته داخبره کوي چی یو شمیر هېوادونه چی په افغانستان کی د جگری اونا آرامی په دوام کی خپلی گټی وینی، نه غواړی چی په افغانستان کی سوله راشي . دافغانستان خلک په داسی حال کی چی دجگری له دوام څخه سخت ستړي شوي دي دخپل ولسمشر له سوله بیزو هڅو څخه په کلکه ملاتړ کوي او په ملگرو ملتونو، امریکا او ناټو باندی غږ کوي چی دافغانانو سره د تلپاتی سولی په راوستلو کی مرسته وکړي . دافغانستان خلک په دی باور دي چی په جگړه کی ښکیل اړخونه به داسی فضا رامنځته کړي چی په افغانستان کی دسراسری سولی د زنگ وهلو آواز دنری هرکوت ته ورسیري او دافغانستان خلک دسولی دغه پرمینه ورځ دخپلواکی د بیرته گنلود ورځی په څېر په پوره یووالي او خوشحالی ولمانځي .

خبرنگاری تخصصی

مسعود مولایی

و مطالبی که در باره این افراد نوشته می شود بیشتر مورد توجه مخاطبین قرار میگیرد. توجه باید داشت که بیشتر کار مربوط به دولت در ملاقات ها و جلسات انجام می شود. بنابراین از خبرنگاران آن که پوشش خبری دولت را برعهده دارند انتظار میرود که در بسیاری از این جلسات حضور داشته باشند. با این حال ملاقات خسته کننده دلیل موجهی برای مقاله کسل کننده نیست. مخاطبان از خبرنگاران انتظار دارند که

دارندوبه همین دلیل نسخه های چاپ شده و یا هم کمپیوترکوچکی باخود دارند.

از آنجائیکه نمی شود همیشه به وسایل تخنیکی اعتماد داشت بهتر است که یک نسخه اضافی از این اطلاعات تهیه و با خود داشت تا آنرا از دست نداده باشید. دولت و سیاست در (فهم خبر نگاری) خبرنگاران که اخبار دولتی را پوشش میدهند باید از قوانین جاری خوب آگاه باشند تا بهتر بتوانند عملکرد داخلی دولت را طور لازم درک نمایند

و تأثیرات، تصامیم دولتی را بهتر بتوانند پی گیری کنند.

خبرنگارانی که این سوال مهم و اساسی را که (چه کسی اهمیت میدهد؟) در هنگام تهیه گزارش از کار های دولت می توانند افرادی را پیدا کنند که عملکرد دولت بر

زنده گی شان تأثیر می گذارد.

گزارشگر تخصصی نیازمند مهارت های سازمانی و فردی قوی است. مرتب و منظم بودن به این معنا است که از تقویم برای دنبال کردن زمان ملاقات ها، جلسات رسیده گی و تاریخ های تعیین شده در مورد گزارش و یا کاری استفاده کند. به این ترتیب که سیستمی مطمئن و قابل حمل برای پر کردن اطلاعات، تماس به ویژه شماره تلفون و آدرس انترنیتی (ایمل آدرس) داشته باشند.

منظم بودن به این معنا است که سوژه برای مطالب بعدی داشته باشیم. البته به اضافه از پلان روزانه از مطالبی که باید مورد پی گیری قرار گیرند، بسیاری از خبرنگاران این اطلاعات را در کمپیوترهای خود نگهداری میکنند تا با استفاده از برنامه های خاص به راحتی بتوانند افراد و وقایع را جستجو کنند. در ضمن آنها به اطلاعات در زمانی که در محل کار خود نیستند احتیاج

آنچه را که برای شان مهم است به آنان بگویند، و نه فقط هر چه

که به ترتیب زمانی اتفاق افتاده است. بهترین مطالب نمی تواند برداشته های از آنچه در جلسه اتفاق افتاده است باشد. بلکه افرادی را که تحت تأثیر آن وقایع و رویداد هستند مورد نظر دارد.

اهمیت داشتن معلومات:

خبرنگاران باید در هنگام پوشش خبر در مورد دولت قادر به خواندن، تفسیر و سایر کارکرد ها و مطالب باشند.

مشورت خوبی که می توان به خبرنگاران داد این است که (مسایل پولی را دنبال کنید) اما

این پیشنهاد احتمالاً بیشتر به درد انهای می خورد که اخبار دولتی را چون (رادیو و تلویزیون ملی) پوشش می دهند.

مقاله ها در باره کارکرد های مالی دولت ممکن است به نظر خشک و خسته کننده باشد اما مالیات و مصارف

ارگانهای دولتی مستقیماً بر مخاطبین و بیننده ها تأثیر دارند و لازم است مردم بدانند که پول شان چگونه مورد استفاده قرار می گیرد. به طور کلی اسناد و مدارک رگ حیات دولت است پس خبرنگاران باید بتوانند به آنها دسترسی یافته و انرا درک کنند.

اکنون در نظام کشور ما افغانستان که دموکراسی نو پا دارد به پیش می رود، همچنان در پهلوی آن پروسه انتخابات ریاست جمهوری و شورا های ولایتی و ثبت نام درین پروسه

جریان دارد خبرنگاران سیاسی مسوولیت مهمی را بر عهده دارند، درین رابطه طوری به مردم اطلاع رسانی کنند تا آنها بتوانند انتخابی صحیح و آگاهانه در مورد نامزد های انتخاباتی داشته باشند. جهت آگاهی و اطلاع دهی بهتر خبرنگاران برای انجام این کار باید سابقه و صلاحیت نامزد ها، مواضع آنها نسبت به مسایل مهم و آنچه را که نامزد ها در مبارزه انتخاباتی و تبلیغاتی بیان میدارند، بررسی کنند. خبرنگارانی که مسایل سیاسی را پوشش می دهند باید

به حامیان نامزد ها هم توجه کنند چون علایق آنها می تواند روشنگر کارهای باشد که نامزد در صورت کامیاب شدن انجام خواهد داد.

قابل دقت و توجه برای خبرنگاران است، در جریان مبارزات انتخاباتی بروسی افکار عمومی همیشه در مبارزات انتخاباتی ضروری است اما خبر نگاران باید پیش از گزارش نتایج یک نظر خواهی، به دقت

تصمیم بگیرند که آیا این نتایج ارزش ارائه گزارش رادارند یا نه؟ وقتی مسایل مبارزات انتخاباتی مطرح می شوند روز نامه نگار باید نه تنها به آنچه نامزد ها میگویند توجه داشته باشند بلکه باید متوجه باشند که رای دهنده گان مایل به دانستن چه چیز ها هستند. بسیاری از اژانس های خبری و بعضی از رسانه های صوتی و تصویری نظر خواهی در باره موضوعات خاصی برگزار می کنند تا ببینند در یک سال و یا چند ماه انتخاباتی چه موضوعاتی بیشتر مورد علاقه عموم است. گاهی نامزد ها ممکن است از بحث در باره موضوع بحث انگیز که رای اهمیت بسیار زیادی برای رای دهنده گان است اجتناب کنند چنانچه در دوره پیشتر انتخابات دیدیم در چنین حالتی خبرنگاران باید سوالات مردم را مطرح کنند.

خبرنگاران سیاسی با صلاحیت فقط در باره نظر نامزدها در مورد موضوعی خاص سوال نمی کنند بلکه از نامزد ها در مورد آنکه در دوره قبل و یادر مقام دیگری که بوده اند چگونه عمل کرده اند؟

خبرنگاران برای مطرح کردن موضوعات به دنبال افرادی میگردند که داستان زنده گی شخصی آنها می تواند نمایانگر اهمیت مسله و نشانگر برنده شدن یک نامزد یا نامزدی دیگری در انتخابات باشد.

د مجموعه عسکريه په هکله يوه مساله د توضیح وړ بولم او هغه داچې د (۱۳۰۳) هـ ش کال د زمري له مياشتې څخه د (۱۳۰۴) هـ ش کال د چنگاښ تر مياشتې پورې له خپریدو څخه پاتې شوه اوځای يې د حقيقت ورځپاڼې ونيوه چې تفصيل يې وړاندې تیر شو.

مجموعه صحیه:

دامجله د (۱۳۰۶) هـ ش کال د قوس په لومړي نيټه (۱۹۲۷ ع) د طبي مستقل مدیریت له خوا تاسيس شوه، مسوول مدیریت يې دمحترم حسن سليمي په غاړه و.

دا مجله په وړيا توگه خلکو ته ویشل کیده او موخه يې دا وه چې د روغتيا پورې اړوند

ضروري مسایل خلکو ته تلقین او تبليغ کړي.

مجموعه صحیه په (۱۳۰۷) هـ ش کال کې د هیواد د اوضاع د کرکيچن کیدو په سبب له نشر څخه پاتې شوه او د (۱۳۱۰) هـ ش کال د جوزا په مياشت کې د عبدالرشید لطيفي په محرري

راژوندي شوه. د وروستيو کلونو په ترڅ کې يې د (پيام

تندرستی) او (روغتيا زيری) تر نومونو لاندې د گټورو روغتيا يي مطالبو په خپرولو سره خپلو خپرونو ته دوام ورکړ.

ثروت: ثروت دخپلي منځپانگي او موخي له مخي اختصاصي خپرونه وه خو د مجلي بڼه يي نه درلوده بلکي په اتو مخونو کې داوونيزي په شکل خپریده. ثروت د علامه صلاح الدين سلجوقي په مسوول مدیریت د (۱۳۰۳) هـ ش کال د قوس د مياشتې په لومړي نيټه (۱۹۲۴ ع) په کابل کې تاسيس شوه.

د ثروت متن د مالي وزارت دخپرنی اورگان په څیر، عموماً اقتصادي، سوداگريزو مطالبو او د دی حرفي پوري اړوندونو مطالبو تشکيل او، داقتصادي مطالبو ترڅنګ يي کله کله د هیواد په مهمو پيښو هم رڼا اچولی اوځينی مطالب يي

خپرول چی دگودملا دبغاوت په شاوخواکی یی اطلاعات نشرته سپارلی دی.

یو تکی چی د دی برخی په پای کی ورته اشاره کول غواړم دا دی چی د اماتی دوری د مطبوعاتو په لړکی د پښتون ږغ له مجلی او مکتب له جریدی څخه هم یادونه کیږی حال دا چی په (۱۳۰۷) هـ ش کال کومه مجله د پښتون ږغ په نامه د فیض محمد خان ناصری په مسوول مدیریت نه خپریدله بلکی د پښتو په نامه یوه جریده د فیض محمد ناصری په مسوول مدیریت له افغانستان څخه بهر نشریدله او دا جریده د سقوی اړو دور پر مهال خپریده او همدارنگه د مکتب جریده

په (۱۳۰۸) هـ ش کال کی نشریدله چی د اماتی دوری پوری اړه نه لری. څرنگه چی په اوس وخت کی مطبوعات خائنه په چاپی رسنیو منحصر ندی بلکی صوتی او تصویری او نوری رسی هم احتوا کوی نو د دی برخی په ترڅ کی لازمه بولم چی د رادیو په هکله هم چی په اماتی دوره کی د لومړی ځل لپاره ورسره افغانان بلد شول یو څه لنډ غوندی معلومات گرانو لوستونکو ته وړاندی کړم: په (۱۳۰۵) هـ ش کال کی (۱۹۲۶ع مطابق) د کابل ښاریانو د لومړی ځل لپاره د

رادیو کابل آواز واورید چی د (۲۰۰) واټ لیزر دوونکی څخه په کار اخیستو د (۳۶۰) منځنی څپی پرمخ د ارتل پل سره نږدی د (کوتی لندنی) په نامه د کمپنی د ودانی له دوه کوچنیو کوټو څخه خپور شو. دا آواز یو د آزمایښتی دوری غږ او زمونږ په هیواد کی د رادیوی خپرونو لومړنی تجربه وه چی لنډ عمری درلود. د رادیو پروگرامونه د مازدیگر په پنځو بجو پیل کیدل او هره ورځ کورنی او بهرنی خبرونه، یوه اجتماعی مقاله او څو پارچی موسقی خپریدله.

پته دی نه وی چی د دغی دستگاه قدرت دوه سوه ولټه و او امواج (څپی) یی د کندهار تر

ساحی پوری د خپریدو او او ریدو وړوی.

د ځینو سیاسی پېښو په رامنځ ته کیدو سره د کابل رادیو دستگاه او خپرونی له څه مودی وروسته له کاره ولویدی. له شپاړس کلن خنډ وروسته د (۱۳۲۰) هـ ش کال په حمل کی رادیوی خپرونی د پل باغ عمومی له سټدیو گانو څخه بیا پیل شوی.

د پېښور د وحدت ورځپاتی په (۱۳۸۰/۵/۱۹ هـ ش) نیټی گڼه کی یی په اماتی دوره کی رادیوی خپرونو ته داسی اشاره کړی ده: (په ۱۹۲۶ م) کال کی امان الله خان په افغانستان کی رادیو فعاله کړه چی هغه وخت نه په هند، نه په چین اونه هم دمنځنی اسیا په جمهوریتونو کی رادیووه.)

دوهمه برخه: ملی مطبوعات دلته له ملی مطبوعاتو څخه موخه آزاد او شخصی مطبوعات دی. لکه څرنگه چی مود څیرنی په پیل کی وویل د مطبوعاتو د آزادی په هکله د (۱۳۰۱) هـ ش کال اساسی نظامنامی (اساسی قانون) د هغه د ځانگړی نظامنامی سره سم افغانی اتباعوته اجازه ورکړی وه د همدی موخی د ترسره کیدو لپاره په (۱۳۰۳) هـ ش کال د جدی په لسمه نیټه د مطبوعاتو نظامنامه په (۱۸) مادو کی نافذه شوه.

پاتی برخه (۲۲) مخ

فوزیه میترا ماندگار در هنر گوینده گی

خبرنگار مجله آواز به مثابه ارگان نشراتی رادیو تلویزیون ملی کشور نیز با ایشان گفتگوی به انجام رسانیده است که توجه شما خواننده گان عزیز را به خوانش آن معطوف میداریم:

فوزیه جان میترا را زمانی ملاقات کردم که از مصاحبه برنامه هفت شهر هنر ریاست تولید برنامه های ادبی و هنری

اند. و ما با یکی از گوینده گان ورزیده و شناخته شده کشور خانم فوزیه میترا یکی از گوینده گان و سیمای درخشان هنرگوینده گی که اخیراً از اروپا به کشور آمده بود، تلویزیون ملی و رادیو ملی کشور مصاحبه های با ایشان داشتند که از طریق برنامه های هفت شهر هنر و کاروان حله منتشر شد.

خواننده گان عزیز دوست داشتنتی مجله آواز به شما مبرهن و روشن است که وسایل ارتباط جمعی در هر کشور از جمله وسایلی اند که نه تنها معرف سطح کلتوری فرهنگی و سیاسی یک کشور بوده در تزکیه، تصفیه و تنویر افکار و اندیشه های والای انسانی نیز خدمات قابل قدری را انجام داده و در تحقق نکات فوق رول بسزای دارند و این مامول به همکاری و دستیاری نویسنده گان چیره دست و مسوولین، برنامه سازان و از همه مهمتر به همیاری گوینده گان موفق برآورده میگردد گوینده های موفق است که با صدای گیرا و دلپذیر خود حلقه وصل کتله های انسانی و با خوانش موضوعات جامعه را از حوادث و رخداد های هنری، فرهنگی و زوایای ارتقای اقتصادی یک کشور آگاهی دهد.

رادیو تلویزیون ملی کشور به مثابه بنیان گذار صدا و سیما در کشور با داشتن گوینده گان ورزیده و با درایت درین راستا خدمات شایانی را انجام داده

فراغت حاصل کرده بود و گیلای چای به دست داشت با دیدن من لبخند پر از صفا و صمیمیت در لبانش نقش بست و به یک بشاشت خاصی که شایسته یک گوینده ورزیده و مهربانی چون فوزیه میترا می باشد آماده گی اش را برای گفتگو ابراز کرد و من هم بدون مقدمه پرسیدم چی شد احوالی از مهد اولی شان یعنی رادیو تلویزیون گرفتن خلاف عده از اهل هنر و فن و آنانیکه در تلویزیون و رادیو ملی افغانستان رشد و به کمال و موفقیت رسیده اند اما شما بدون ضیاع وقت اولین دیدارتان از تلویزیون ملی بود؟

من باور نمیکنم آنانیکه اینجا رشد کرده باشند و از طریق تلویزیون ملی و رادیو ملی به شهرت رسیده باشند اینجا نیامده باشند، خوب به هر صورت من در همین جا به کمال رسیدم، هرچه درین فن آموختم از برکت تلویزیون و رادیو ملی افغانستان بوده است صادقانه بگویم وقتی که به میدان هوایی کابل از طیاره فرود آمدم من و میترا شوهرم تصمیم گرفتیم که باید اولین دیدار ما از این مرکز فرهنگی، نشراتی و صدا و سیما کشور باشد که از آنسوی سال ها تا امروز به خاطر مردم در راه اشاعه فرهنگ، ادب و تئویر اذهان مردم کار کرده و کوشیده است و هنوز که هنوز است با تمام قوت درین راستا در حرکت اند.

فوزیه جان می گویند هنر و یا فن گوینده گی با داشتن صدا و

سیمای مرغوب مرغوبتر، جالبتر و قشنگتر میگردد، شما که ازین دو نعمت که الهی به شما داده است برخوردار هستید یک نطق خوب باید کدام نکات را در نظر داشته باشد که در این راستا برایش با ارزش باشد؟

خانم میترا آهسته و به لبخند سخت پر از صفا و صمیمیت می گوید: من آن قدر قابل تعریف نیستم که شما می گویند باز هم از شما سپاس و باید ابراز کنم که یک نطق و یا یک گوینده موفق از نخستین مراحل کار تا آخرین پله های شهرت و رسیدن به کمال به نظر من باید نکته های ذیل را متوجه باشد. یعنی با حوصله باشد در خواندن مطالب و موضوع عجله نکند، بی آماده گی عقب مکروفون نرود با همکاران صمیمی باشد، اخلاق و شخصیت گوینده گی را حفظ کند. همیشه با مطالعه باشد، برنامه ها و نشرات داخلی و خارجی را تعقیب کند.

از زنده گی خانواده گی قصه کن؟ سال ها قبل با شوهر دوست داشتی ام حسین جان میترا که مشوق بنیادی من در عرصه نطقی بود از دواج کردم که ثمره آن سه پسر به نام های مسیح که مهندسی ساختمانی رامی خواند، میلاد که مصروف تحصیلات عالی می باشد و احمد بلال که شاگرد مکتب است. با لبخندی خاصی که معرف علاقه مندی به خانواده اش به خصوص به دخترش می باشد می

گویند: اما یک مریم دارم فقط یک مریم.

مریم آهنگ خوشی ما بلال، میلاد و مسیح بقای زنده گی ما می باشد و همه شان باغستان سبز زنده گی من و میترا را تشکیل بدهند.

عمرشان دراز و بهترین های زنده گی نصیب همه شما سپاس از شما سوال دیگر هم است؟

چی میگویند هنوز پرسش های زیادی باقی مانده است می خندد و با گرفتن پیاله چای منتظر پرسش من است و میگوید بفرمایید.

در اولین ورکشاپ یا کورس گوینده گی کیهاشما را کمک میکرد؟

استاد دوکتور اسدالله حبیب، دوکتور اکرم عثمان، ابراهیم خیل صاحب، شفیقه جان حبیبی و غیره که مرا و هم صنفان مرا زیاد کمک کردند یادشان بخیر و عمرشان دراز. و با ذکر این نکته که هنوز هم همان صدا و همان سیما با کمال بشاشت با ایشان است و به قول قهار عاصی که تازه گی ها دارد این در گریبانت صنم، صحبت ها را اختتام بخشیدیم و فوزیه جان میترا با اظهار سپاس خدا حافظی کرد و صحبت ما در کمال خوشی و صداقت به پایان رسید. و من از حوصله مندی، تحمل و پاسخ های صادقانه و بی الایشانه شان مرهون احسان فوزیه جان میترا هستم و خواهم بود به امید دیدار دوستان.

غفور لیوال

ګڼ شمیر ادب پوهان خوشال بابا د پښتو شاعرۍ لومړنی نقاد بولي او دا ځکه چې یو خو د یو جلا ادبي مکتب بنسټ ایښودونکی دی او له بله پلوه لومړنی شاعر دی چې په ښکاره خپل معاصر او تر خان وړاندې شاعران تر نقد لاندې نیسي. د خوشال بابا...

په پښتو شعر چې ما علم بلند کړ
د خبرو ملک مې فتح په سمند کړ

خان د هندي سبک یوشمیر پیروان چې د روښاني مکتب لاروي دي یو د بل پسې یادوي وايي:

د میرزا دیوان مې وماتډه په ګوډي
مسخره مې ارزاني خیشکی زمند کړ
درویزه مې له مخزنه سره ونغر
پیرروښان مې یاوه ګوی سره مانند کړ
که دولت وګه واصل و، که دا نورو
په خبرو مې د هر یوه ریشخندکړ

راکوزه کړي او د هغه مهال ورځني ژوند، واقعات، ټولنیز حالات، تاریخي پېښې او د لمس وړ ښکلاوي یې بیان کړي دي. دده په نظر پښتانه شاعران تر ډیره د هندي شاعرۍ سولیدلي ترکیبونه اړوي رااړوي او

د خوشال بابا دغه ادعاوي ځکه خپل ځای لري چې تیره شاعري له خپل خان سره مقایسه کوي او کوري چې په خپله ده پښتو شاعري یوازي له صوفیانه عواملو او عارفانه مدارجو څخه د پښتون قوم ورځني ژوند ته

**قتل‌می می ورته سازی کری د قندو
د اوربشوپه ډوډیوچی چا شخوند کر**

او دا په بنکاره هغه موضوعي نوبت ته اشاره ده چی د خوشال بابا د شاعرۍ یو لوی امتیاز گڼل کیږي. خوشال بابا په داسې عصر کې ژوند کوي چې د پښتو شعر (سره ورته) جریان د مقایسوي نقد پر مهال پرته له خپلې شاعرۍ د بل بڼه مودل او بیلگې سراغ نه لري ځکه خو مجبور دی د خپل معاصر شعر خامي له خپل شعر سره مقایسه کړي او دا وښيي چی د نوبت لاره کومه ده:

په تازه تازه مضمون دپښتو شعر
په مانا می د شیراز او د خجند کر

خوشال بابا لومړنی شاعر دی چی د پښتو شعر دواړو اړخونو (مضمون) او (شکل) ته پام ساتي، مانا دا چی هم د محتوا له نظره او هم د وزن، او بیلابیلو صنعتونو له نظره د نوبت راوستلو ادعا کوي وگوري:

هر کلام می واردات دی یا الهام دی
چی موزون می په تقطیع دبحرو بند کر
په تشبیه او په تمثیل په نزاکت کی
عزوبت می د خبرو چند در چند کر

خوشال بابا پر الهام او شهود ډیره تکیه کوي او خپل حساب له هغو ناظمانو څخه بیل گڼي چی په وچ زور شعر لیکي، خوشال بابا خوځایه ټینگار کوي چی شعرو ته راځي اودی هیڅ کله نه دی پسي تللی په همدې قصه

نه په فکر نه په ذکر رابرسیرشي
ناگهان لکه اوره د پشکال
رنگ زما د شعر هیڅ سره سازنه دی
لکه سپی راپسي گرخي په دنبال

پاتي برخه (۳۸) مخ

یوازی د تصوف او عرفان په تکراري مفاهیمو کې خپل قلمونه آزمويي مگر خوشال د خپلو خلکو د ژوند هر اړخ ته پام ساتي له بنکار نیولي تر طبي مشورو، د بنځینه جنس له خصوصیتونو څخه د پښتو تر اجتماعي اروا پوهنی او اتنولوژیکو خصوصیاتو پوری هرڅه څیړي، ددی ترڅنګ خوشال لومړی شاعر دی چی د حقیقت او مجاز پولې رنگوي او خپله هغه معشوقه ستایي چی مخامخ ورته ناسته ده او لاس یې ور رسیري:

د بوستان ونی می واره پیوندي دي
حقیقت می له مجاز سره پیوند کر
ځکه خو یو بل خای وایي:

زه خوشال کمزوری نه یم چی به ډارکر
په بنکاره ناری وهم چی خوله یې راکره

خوشال په خپل شعر کې نوبت ته داسې اشاره کوي:

کی یې ولولی:

نه می سودنه می مقصودشته په دا کارکی
محبت زما په غاره دا کمند کر
که نور سود د شعر نه لرم دا بس دی
چی حاسد می دحسدپه اورسپند کر
او بل خای وایي:

زه د شعرپه کارهیڅ نه یم خوشال
ولی خدای می کر په غاره دا مقال

شناسایی کارمندان رادیو تلویزیون ملی

یکی از سیما های شایسته و یک تن از کارمندان فعال رادیو تلویزیون ملی غلام محمد سروری است که از دیر در بخش های نشراتی و اداری این نهاد ملی به کار مصروف ، و تا اکنون در سمت های مختلف مشغول ایفای وظیفه است .

وی بکلوریای خویش را از لیسه محمود طرزی و حبیبیه در سال ۱۳۶۶ سند لیسانس را از پوهنخی زبان و ادبیات پوهنتون کابل به دست آورده است و به عنوان کارمند رسمی تلویزیون در ادارات نشرات خارجی رادیو افغانستان ، نطقان ، روزنه و دفتر تحریرات مسوولیت های ژورنالستیک و اداری به دوش داشتند. وی نخست در بست رتبه دوم آمریت اسناد و ارتباط رادیو تلویزیون ملی تعیین و وظیفه اش را درین بست مداوم بخشید. مسوولیت ادارات میدیا سنتر ، مارکیتهنگ و دفتر رسانه های دیداری و شنیداری را نیز به عهده داشت.

آقای سروری در اثر ممارست و پی گیری در گستره ژورنالیزم ، کمپیوتر و عرصه های نشراتی توانست تقدیر نامه های درجه اول و سوم را از سوی مقام عالی ریاست جمهوری و وزارت اطلاعات و فرهنگ به دست بیاورد. موصوف به کشور های چون عربستان سعودی ، آلمان ، هالند ، هندوستان ، روسیه ، پاکستان ، و ایران سفر کرده و کسب تجارب نموده است. اخیراً با شایسته گی زیاد از طریق رقابت آزاد به حیث امر دفتر ریاست رادیو تلویزیون ملی مقرر شد. باور کامل وجود دارد که آقای سروری با پشتواره دانشی و تجارب کاری خویش توفیق های بیشتری را فرا راه خویش خواهد داشت.

دپلوم انجینیر محمد احسان عمری فرزند محمد امان در سال ۱۳۴۰ هجری خورشیدی در یک خانواده روشن فکر در شهر کابل چشم به جهان گشود. در سال ۱۳۴۷ شامل مکتب ابتدائی (عنصری بلخی) گردید، پس از ختم دوره ابتدائی در سال ۱۳۵۲ راهی لیسه انصاری گردید. در سال ۱۳۵۵ شامل لیسه میخانیک کابل و در سال ۱۳۵۸ به سویه بکلوریا از رشته رادیو تلویزیون فارغ التحصیل شد. در ۲۲ قوس ۱۳۵۸ هـ.ش به حیث عضو مدیریت لایت تلویزیون افغانستان به طور رسمی مقرر و نظر به لزوم دید اداره در نهم میزان سال ۱۳۵۹ با استفاده از بورس تحصیلی عازم کشور اتحاد شوروی سابق شهر لیننگراد انسیتوت الکتروتخنیک گردید و در سال ۱۳۶۶ پس از ختم دوره تحصیل به سویه ماستر در رشته الکترونکس به وطن باز گشت نمود. در سال ۱۳۶۸ دوره مکلفیت عسکری را سپری ، دوباره به حیث کارمند ماستر کنترول رادیو مقرر شد. در سال ۱۳۶۹ به حیث استاد در مرکز تربیوی رادیو تلویزیون ملی معرفی و محصلین را تدریس میکرد. در سال ۱۳۷۲ به حیث انجینیر سندیو های تلویزیون تعیین بست شد. در سال ۱۳۸۵ نظر به استعداد و لیاقت به حیث مدیر عمومی سندیو های تلویزیون

تعیین در سال ۱۳۸۷ به حیث معاون تخنیک تلویزیون تقرر حاصل نمود. که در جریان کارها و تحسین نامه هاو تقدیر نامه ها اخذ نموده و همچنان جهت آموزش عازم کشور آلمان ، دوی و ترکیه گردیده است . به اساس رقابت آزاد در سال ۱۳۹۲ در بست رتبه دوم به حیث رئیس تخنیک رادیو تلویزیون ملی موفق و تقرر حاصل نمود. موفقیت برایشان خواهانیم .

محمد همایون فیروز فرزند الحاج محمد فیروز متولد سال ۱۳۳۵ خورشیدی در ولایت لوگر چشم به جهان گشود.

تحصیلات ابتدائی را در مکتب مسعود سعد و ثانوی عالی را در لیسه غازی در سال ۱۳۵۵ به اتمام رسانیده است از پوهنخی زبان و ادبیات بخش ادبیات دری فارغ شد در سال ۱۳۶۱ در انستیتوت پیداگوژی کابل به حیث استاد در سال ۱۳۶۲ به حیث معاون علمی تربیه معلم سید جمال الدین، در سال ۱۳۶۹ به حیث رئیس تربیه معلم سید جمال الدین در سال ۱۳۷۰ در بوررد علمی موسسات عالی تربیه معلم به حیث عضو در سال ۱۳۷۳ در رادیو تلویزیون ملی افغانستان مدیر برنامه های ادبی رادیو سپس مدیر عمومی برنامه های ادبی تلویزیون، مدیر عمومی نمایشنامه های رادیو تلویزیون ملی، معاون تیاتر، نویسنده و کارگردان برنامه های ادبی

تلویزیون، رئیس هنر و ادبیات رادیو تلویزیون ملی، رئیس تولید برنامه ها، مجری و نطاق ورزیده برنامه های ادبی رادیو تلویزیون ملی و اینک پس از سپری نمودن آزمون اصلاحات اداری به حیث رئیس برنامه های هنری و ادبی رادیو تلویزیون ملی ایفای وظیفه می نماید. کامگاری های بیشتر برایشان خواهانیم.

محمد کامل کامران فرزند احمدجان کامران در سال ۱۳۵۰ در یک فامیل روشنفکر در شهر کابل چشم به جهان گشود.

در سال ۱۳۵۷ شامل مکتب ابتدائیه در سال ۱۳۷۰ بکلوریا خویش را در لیسه سید نور محمد شاه مینه به پایان رسانید سپس به مدت ۲ سال به خدمت دوره مکلفیت عسکری سوق شد پس از سپری نمودن این دوره در سال ۱۳۷۲ بعد از سپری نمودن امتحان کانکور شامل پوهنخی علوم اجتماعی پوهنتون بغلان گردید و تحصیلات لیسانس خویش را در سال ۱۳۷۵ به درجه عالی به پایه اکمال رسانیده است.

پس از فراغت پوهنتون، مدت ۸ سال در موسسات خصوصی اجرای وظیفه نمود و در سال ۱۳۸۴ در چوکات دولت به حیث معلم در یکی از مکاتب کشور آغاز به کار کرد و در سال ۱۳۸۵ از طریق رقابت آزاد در پست آمریت نظارت حوزه پنجم تعلیمی ریاست معارف شهر کابل در بست سوم موفق شد و مدت ۶ سال در آن بست ایفای وظیفه نموده است در سال ۱۳۹۱ به

بست آمریت تفتیش ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان که از طریق رقابت آزاد موفق و به حیث امرتفتیش داخلی ریاست رادیو تلویزیون ملی افغانستان ایفای وظیفه مینماید. موفقیت برایشان خواهانیم.

د هندي فلمونو اغيزي

شهسوار سنگروال

هندي تياتر او سينما: که په لنډه توګه دهنډپه نیمه وچه کې دهنري ادبیاتویولند جاج واخلو نو خبره به هر و مرو له ډرامې او که له یې تیاتر نه پیلووداڅکه چې لومړی کتاب ډرامې دهنرپه هکله په سنسکرت کښل شوی دی. چې مور د بهرتمنی؛ ناتیپه شاسترد ډرامې ادب لومړی ضخیم او مسند کتاب کښلی شو. په لرغوني هند کې له نن نه سوونه سوونه کاله پخوا یو شمېر ډرامه لیکونکو د سنسکرت په ژبه ډېرې ډرامې لیکلې دي. خومور په دغه لړکې؛ کالیداس؛ یادوو چې د لرغوني یونان ډرامه لیکونکو په څېر نړېوال شهرت لري. نوموړي چې کومې ډرامې لیکلي دي په دې لړ کې یوه هم د شکتنا ډرامه ده چې تر اوسه یې خپل نوم او هنري ارزښت ستایل دی.

په هند کې د تياتر او ډرامو لړۍ اوږد تاريخ لري د موضوع په اړه خپله خبره له ۱۸۶۹ کال نه پیلوو چې د یوه ګروپ لخوا چې LumireBrothres لومیربرادرس نومېده د لومړي ځل لپاره یې شپږ واړه بې غږه فلمونه جوړ کړل او څنگه چې یو منظم سټیج یې نه درلود نو ځکه خو یې دغه فلمونه په یوه هوټل کې چې Watson Hotel In Bombay: نومېده نندارې ته وړاندې کړل.

دغه فلمونه که څه هم لومړني فلمونه وو بسایې په

هر اړخیزه توګه به یې تخنیکي او هنري ارزښت لږ وو ولي د سینمامینه والو ، د تیاتر او ډرامې لوبغاړو او داستان لیکونکو ته یې یوه نوي مفکوره او اند ور په برخه کړ. د فلمونو دغه لړۍ تر ۱۹۱۳ کال پورې په همدغه بڼه روانه وه خود همدې کال په وروستیو کې د پخوا په پرتله یوه پرمختللي سینما جوړه شوه چې د لومړي ځل لپاره دا داصاحب پالکي

(DadasahebPhalke) یو بی غره بشپړ فلم جوړ کړ چې سر لیک یې وو راجا هارش چندرا (Raja Harish Chandra) دغه فلم په بمبې سینما کې ونښودل شو. له دې نېټې وروسته هندي فلمونه لا زیات شول او په ۱۹۳۰ کال کې له دوه سوه نه ډېر فلمونه نندارې ته وړاندې شول. ولي په ۱۹۳۱ کال غږن فلمونه د سینما ډګر ته راووتل. لومړی ډایرکټر د هند د سینما په تاریخ کې چې داډول فلمونه یې جوړ کړل؛ اړدیشیر ایراني؛ (ArdeshirIrani) نومېده چې لومړنی فلم یې الم ارا (AlamAra) وو.

له ۱۹۳۰ نه تر ۱۹۴۰ پورې د دغو فلمونو د داستاتو منځپانګه په ملي او تاریخي ارزښتونو ولاړه وه او هم یې دهندد نیمې وچې اولسونه دښکېلاک په وړاندې خپلواکۍ ته هڅول. یاد شوي کوم فلمونه چې د سینما په پرده ښودل کېدل تور او سپین فلمونه وو، خو په ۱۹۵۰ کال کې بیا د رنگه فلمونو بازار وغوړېد چې د دغه مهال نامتو فلمي ستوری ديف انند (DevAnand) ، دلیپ کومار (Dilip Kumar) او راجکپور (RajKapoor) نومېدل، چې د فلمونو موضوع یې د هند خپلواکي او ټولنیز عدالت ته بېله شوي وه.

له ۱۹۶۰ نه تر ۱۹۷۰ پورې د هند د سینما ډېر فلمونه د څرنگوالي له مخې جنګي او هیجاني وو

خوله ۱۹۷۰ نه تر ۱۹۸۰ کالو پورې د فلمي داستاتو بڼه رومانټیکه شو چې د دغه مهال نامتو لوبغاړي درمندر (DharMerdra) او امیتاب (AmitabhBachan) وو. چې ان تر دا اوسه پورې د دوی نوم د هند په سینما کې ځانګړی ارزښت لري. له ۱۹۹۴ نه تر دا اوسه پورې د هند په سینما کې داسې نوي لوبغاړي راوتوکېدل چې د سینما د مینه والو پام یې ځانته راکاره چې په دغه لوبغاړو کې د؛ خانانو؛ رول ټاکونکي دي چې مور امیرخان ، سلمان خان او شاهرخ خان د بېلګې په توګه یادولی شو. د دغه مهال سینما نه یوازې په سیمه او د سیمو د هېوادونو په لړ کې په افغانستان ډېره اغېزه وکړه بلکې د سینما په نړېوال ډګر کې یې هم اغېزې د پام وړ دي چې اوس یې نړېوال د بالیوود؛ (BollyWood) په نوم یادوي یانې د ممبې (Mombay) سینمالکه د امریکا هالیوود چې نړېوال سینمائي نوم ګټلی دی دارنګه د ممبې نوم هم نړېوال ارزښت خپل کړی دی.

له هغې نېټې نه بیا تر دا اوسه پورې د هند د سینما اغېزې نه یوازې د هند په نیمه وچه کې خوري دي بلکې په ګاونډیو هېوادونو او د اسيا په ټوله وچه کې هم د پام وړ دي.

پاتې برخه (۴۸) مخ

وحید صمدزی

نمیبیند... این رشته سر درازی دارد که به

نحوی نمایشگر وضعیت حالت کنونی سینمای ماست و نشان از آشفته گی درین آشفته بازار دارد. ما شیفته گان بشمارای در عرصه سینمای خود داریم اما نه در جایگاه نگرنده. اساسا بیننده افغانی باور خود را ازین هنر از دست داده است، که این خود بزرگترین مشکل سینمای ماست. سینمای ما در کل سینمای بیست فاقد

مصاحبه بی یک تریلوژی یعنی یک فلم سه قسمته را سریال خواند. او اتفاقا در سینما تحصیلاتی دارد و خود را داکتر سینما میدانند. همو ادعا کرد که گویا سمبول و نماد در سینمای ما ره آورد اوست.... در شهر هامبورگ جرمنی یکی از دست اندرکاران

با این که سینمای ما با خود انگیزته گی آغاز گردیده است و در روند پیدایی آن این عنصر نقش داشته است، اما امروزه همان عنصر این هنر را به بیراهه میکشاند؛ زیرا آن هایی که هنوز با مبادی آشنا نیست ادعای دایرکتوری دارد و آن که هنوز نمیداند لین در سینما چیست، خود را یکی از نخبه ها میخواند. به چند نکته پی که روی زبان دست اندر کاران این گستره سیالیت داشته دقت کنیم: - اخیرا بین یکی از سینماگران ما در

گفت: نمیدانم بیش از هفتاد فلم ساخته ام... - دوستی از همین قماش مدعی بود که فلمش را برای فستیوال کن فرانسه ساخته است... - باری سینماگری ادعا داشت که فلمش بیش از یک میلیون بیننده داشته... - یکی از شیفته گان در نشست گفت که فلم های افغانی را

ادبیات . اگر چند استثنا را در آن

نادیده گیریم . این عامل در برون مرز با قدرت بیشتری برجسته میگردد . مزید بر آن عامل خود محوری در شیرازه دهی شبح سینما، اصلی ترین عنصر میتواند به شمار آید که شبه سینماگر، شبح سینمایی را ساز و برگ میدهد که تمثال های بیشمار آن را در گونه ها و نحله های رنگارنگ آن در همه جا میتوان نگریدست . فراموش نباید کرد ، هستند شیفته گانی که در مسیر سینما آگاهانه بر در گاه ایستاده اند و با پشتکار و آگاهی در پی آنند تا اسم و رسمی برای ما و سینمای ما فراچنگ آورند . این گروه که شمار آنان اندک است فر و فرازه هایی اند که دور نمای جلی سینمای ما را میسازند .

که از نظر تم و موضوع، عزیز وطن ما و ناآدمی هایی که بر آن رفت امروز مزید بر عرصه سیاست ، در پهنه سینما هم جایگاه والایی دارد . بیشمارند سینماگرانی از گوشه های مختلف دنیا که بدین سوژه ها پرداخته اند و چه بسا که به نان و نوایی هم رسیده اند . بر سبیل مثال چند آفریده را نام بریم: - فلم تانک از ساخته های سینمای ایتالیا به بازیگری میکلی پلاچیدو هنرمندی که در سریال اختاپوط خوش درخشید . این آفریده در

جهان غرب به نام «تنها در برابر مافیا» به نمایش درآمد . - راکی سه با بازی هنرآفرین معروف سلوستر استلون . - فلم بلند آوازه ، جنگ چارلی ویلسن با نقش آفرینی تام هنکز و جولیا رابرتس که تهیه کننده آن هم تام هنکز بوده است .

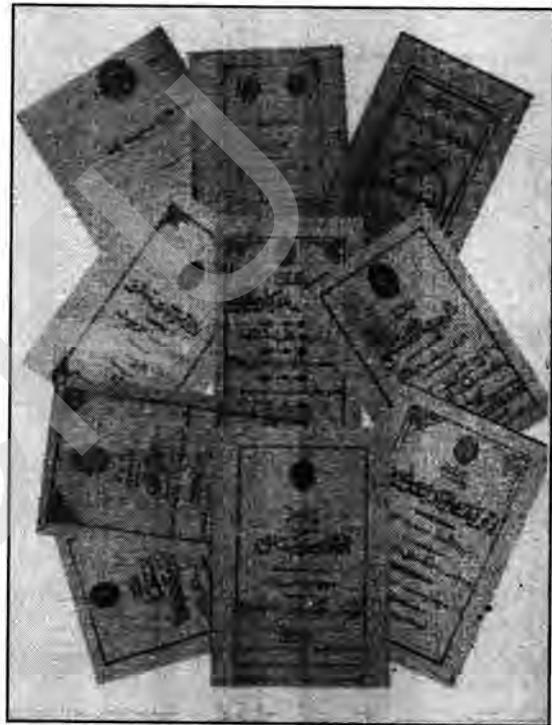
- اثری از مخملباف به نام بایسیکلران . عطف به این نکته لازم است که در ایران دوچرخه سوار میگویند نه بایسیکلران اما گویا کارگردان به عمد نام اثرش را با گویش افغانی آراسته تا بیشتر شهروا گردد . - آفریده یی از مجید مجیدی به نام باران که در آن دخترکی ناگزیر است نقش پسرکی را بازی کند .

- اکوارיום نام اثری است از ایرج قادری که در آن به افغانها به نحوی اهانت روا داشته است . - کابل اکسپرس از سینمای هند که با درد و دریغ درین آفریده هم ما خوار شمرده شده ایم . بهره گیری سینمای جهانی از سوژه ها و موارد افغانی نشانگر این مساله است که رویداد های اخیر در وطن ما میتواند کانون داغ گزینش تم های ارزنده برای سینما باشد که سینماگر خودی از آن غافل است . ما هنوز در پی گل و بلبل هستیم تا باغستان خیال خود را در آن سبز بنگریم .

داماني دوري مطبوعاتو ته....

د نظامنامې په څلورمه ماده کې راغلي و چې (د ورځپاڼو او موقوته رسالو خپرول د رسمي اجازي تابع دي، هغه څوک چې غواړي ورځپاڼه او موقوته رساله خپره کړي بايد د دارالسلطنه په مرکز کې د کورنيو چارو وزارت ته او په اطرافو کې نايب الحکومه يا اعلي حاکم ته يو غوښتنليک وړاندې کړي په خپل دي غوښتنليک کې دي دا لاندې تفصيلات څرگند کړي: د ورځپاڼې يا رسالې عنوان.

په کوم ځای او کومه چاپخونه کې چاپيږي.

هغه مواد چې بحث پري کوي.

دخپريدو وخت. د مستدعي (غوښتونکي) نوم او شهرت، عمر، د اوسيدو ځای او تابعيت.

د مسوول مدير نوم او شهرت، عمر، د اوسيدو ځای او تابعيت په کومه ژبه خپريږي.....

دهمدې نظامنامې په رڼا کې لاندې آزادمطبوعات دچاپ ډگرته راووتل.

انيس:

زمونږ د هيواد په مطبوعاتو کې انيس لومړنې ازاده خپرونه وه چې د غلام محي الدين انيس له خوا د

(۱۳۰۶) هـ ش کال دثور په (۱۵) مه نيټه رامنځ ته شوه.

انيس په خپله لومړنۍ سر مقاله کې په يوه ځای کې داسې ليکي: (دا خپرونه هڅه کوي چې د عمومو په تيره بيا د مامورينو په فکري او عملي ژوندانه کې، مونس او خدمتگار وگرځي) ده تشخيص کړی وه چې په هغه وخت کې د دولت له مامورينو پرته ډيرو لږو لوستو خلکو وجود درلود نوپه دې اساس يې په خپل هدف کې هغوی په خاص ډول ياد کړی و.

نامه او شهرت له مخې چې د غلام محي الدين انيس د مسوول مديريت د دورې په ترڅ کې يې تر لاسه کړی و د کلونو کلونو لپاره د افغانستان د خلکو ملگري او مونس و او اوس هم خپريږي.

د انيس ليکونکي دخپلو پورتنيو خبرو په تعقيب يو ځل بيا وايي چې د هغه اساسي موخه د علمي، قانوني، روحی (معنوي) او ادبي مطالبو تهپه اوخپرول دي او دا مطالب بايد دمنځپانگې له مخې دمامورينو دژوندانه او اړتياوو پورې اړه ولري اوکه نه له هدف سره موافق نه پريوزي.

په انيس کې له تحليلي مطالبو سر بيره خبرونه (کورني او بهرني) د بنسټوونې اوروزني مسايل، اقتصادي مسايل او تفريحي مطالب هم خپريدل.

د انيس تر ټولو ارزښتناک کار په اصطلاح د روشنکرانه او انتقادي مقالو خپرول دي. دې جريدي زمونږ د هيواد په مطبوعاتو کې د لومړي ځل لپاره په خپلو مقالو کې پر مختلفونکي مفکوري منعکسي کړي. همدا رنگه انتقادي د هغه په بيلابيلو بنو خپور کړيدي. د انيس نيوکې هم په مستقيمه توگه تر سره کيدې او هم دهغه په طنزي بڼه.

په دې ترتيب سره انيس له دوه کلونو څخه په لږه موده کې د اعليحضرت غازي امان الله خان په دوره کې خپريده. په دې موده کې د هغه په خپله اصطلاح د خپل گډون له پيسو څخه د چاپخونې څښتن شو.

انيس (۱۲) مخه درلوده او په هرو پنځلسو ورځو کې يو ځل خپريده خو د خپل دوهم خپرنيز کال په پيل کې د يوې اوونيزې جريدي په بڼه نشريده. دا اوونيزه د هغه نامه او شهرت له مخې چې د غلام محي الدين انيس د مسوول مديريت د دورې په ترڅ کې يې تر لاسه کړی و د کلونو کلونو لپاره د افغانستان د خلکو ملگري او مونس و او اوس هم خپريږي.

پاتې برخه (۴۵) مخ

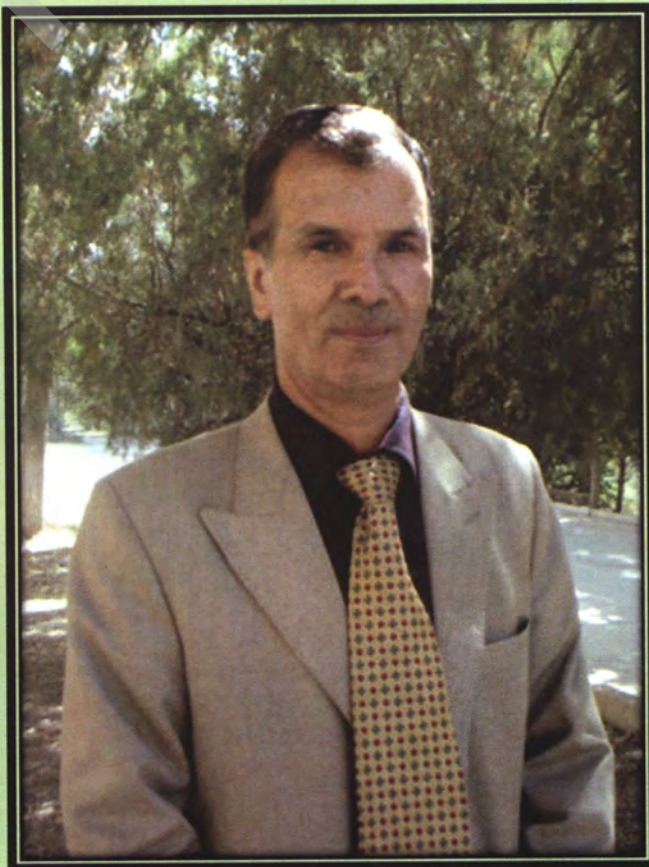
دپلوم انجنیر محمد احسان عمری رئیس تخنیکي
راديو تلويزيون ملي افغانستان

محمد همایون فیروز رئیس تولید برنامه های
راديو تلويزيون ملي افغانستان

محمد کامل کامران آمر تفتيش راديو
تلويزيون ملي افغانستان

غلام محمد سروري آمر دفتر رياست عمومي راديو
تلويزيون ملي افغانستان

بشير وفا آوازخوان

الطبع

شمع آشنا آوازخوان

الطبع

هنري

ويان هنرجو آوازخوان

هنري

شريف ساحل آوازخوان

محمد آصف نوروزی کارگردان برنامه های هنری تلویزیون

صفحه شعر

طلوع صبحدم

درین خیال بدم تا طلوع صبح دمید
 سحر بر آمدورایت به کوهسار کشید
 نسیم صبح سعادت ز طرف کوه وزید
 به سان قاصدچالاک پی خجسته سید
 رسید و مؤنس من شنبه حال تنهائی
 سپس ز قصه دوشم بداد آگاهی
 پیامد وره آزادگی افغان گفت
 نویدمقدم عید سرور ایشان گفت
 بدامزده و هنگامه شهیدان گفت
 بهمن زحالت آن کوکب درخشان گفت
 که این ستاره رخشنده بر کنار افق
 به رنگ شعله آتش کمکرده است تنق
 ستاره نیست همانا بریداز ادیست
 برای تهنیت روز عیداز ادیست
 پی بشارت و بهر نوید از ادیست
 به یادگار روان شهیداز ادیست
 نشان بیرق در خون کشیده می باشد
 ز پیشگاه شهیدان رسیده می باشد
 خلیل الله خلیلی

غزل

چی غبار د ستاله لاری په خاورشي
 که په دواروسترگو روند وي مبصرشي
 تازه نوی سر پییدا کا لکه شمع
 چی یی غوڅ دستا په مینه دزره سر شي
 چی کیمیا د قناعت یی په لاس کبوزي
 که گدای وي د قارون په څېر توانگرشي
 ستا د درگدایان واره پاد شاهان دي
 خوچی ستاله دره وو زی در په درشي
 تل یی مخ وي له عالمه جباروتلی
 دهغوچی ستا په مخ باندې نظرشي
 که د درست جهان له حاله خبرداروی
 چی تا وویني له وارو بی خبر شي
 آینه که دجمال کړي ورڅرگنده
 داگدا رحمان به شاه سکندرشي
 رحمان بابا

ژوند او خپلواکی

خپلواکي یو لوی نعمت دی ژوندانه کي
 دخپلواک انسان صفت دی ژوندانه کي
 په دنیاکی که دخان عزت څوک غواړي
 خپلواکي د خان عزت دی ژوندانه کي
 خواکمنی د هرانسان ده په کی نغبتی
 ښه خواکمنه شان قوت دی ژوندانه کي
 د احتیاج لاس په کی بل ته نه غیزي
 د آباد ژوند ضمانت دی ژوندانه کي
 چی د کار په ثمره یی نور ماره شي
 له مرښت دک حرکت دی ژوندانه کي
 هر ملت چي خپلواکی خپله تل ساتي
 تل تر تله سلامت دي ژوندانه کي
 چي د بل تر حکم لاندی زنده کی کړي
 ترقیامته ملامت دی ژوندانه کي
 په ارزښت د خپلواکی چي نه پوهیزي
 له یو سره حماقت دی ژوندانه کي
 رسوی چی لا ترعرشه انسانان هم
 مل انسان سر مسرعت دی ژوندانه کي
 ماتوی دیر غلگرو زور طاقت چي
 د هرچا زور و قدرت دی ژوندانه کي
 دا چی نن یی هم دسر په بیه ساتو
 دا زموږ لوی مسولیت دی ژوندانه کي
 چي دخدای (ج) په درکی تل مدام قبلیري
 خپلواکي لوی عبادت دی ژوندانه کي
 هر بدلون په ژوندانه کی ورسره دی
 ورسره سوله اخوت دی ژوندانه کي
 چی د ژوند په هر قدم کی یی نن ستایو
 له پلرو ستر امانت دی ژوندانه کي
 چی په مال و سړی ساتي تر قیامته
 دا د هر افغان خصلت دی ژوندانه کي
 د وطن د مور پورنی خپلواکي ده
 که دا نه وی لوی ذلت دی ژوندانه کي
 چی مدام یی پرغلگر په گونډو کړي
 پری د هر افغان وحدت دی ژوندانه کي
 راخی ټول د خپلواکی شمی کړو بلی
 خپلواکي لوی ضرورت دی ژوندانه کي

سمیع الله سمیع

حب وطن

وطندار دلیر من! بنام چشم مستت را
 وطن در انتظار بازوی کشورگشای توست
 به خاک افکن، به خون تر کن، به بادش ده، در آتش سوز!
 از این بدتر چه می‌باشد که دشمن در سرای توست؟
 نگاه آرزومند وطن سسوی تو می‌بینند
 که روز امتحان خنجر جنگ‌آزمای توست
 ز فرباد تفنگت جز صدای حق نمی‌آید
 ز خیسبر تا مدینه گوشها وقف صدای توست
 چه زیباتر از این نقشی که ببینند دیده تاریخ
 که تو خنجر به کف، دشمن فتاده زیر پای توست
 خداجوی، وطن‌خواهی، رافرازی و آزادی
 بسه خون شیر مردان نقش بر روی لیسوی توست
 کاظم کاظمی

گل اوسی وطنه

گل اوسی وطنه چنارونه دی شمله شمله
 خانگی دی غونچی غونچی گلونه دی شمله شمله
 بیادی سردرو کی د تاوس بنکی و خلو
 مسته دی خوانی شه نینتروونه دی شمله شمله
 گل ته پسرلیسه خو لمبی سینه کی و تومبه
 ناوی اوربلونه، زنبقونه دی شمله شمله
 پرپرده چی سری اوبنکی مر غلری نوری نه خاخی
 پرخی دی را وناخی لالونه دی شمله شمله
 نوری به داسری غوتی بیو خته خزان نه خپی
 بن به شی شمله شمله داگونه به شمله شمله
 ستا پیکی ته گل خو مرور جانان راوری دی
 خنی دی سپیری مشه خانگی نه دی شمله شمله
 ستا دین مرغی به رامنتی شی په نخا به شی
 ستا خپسند سیدونه او هسک غرونه دی شمله شمله
 ستا په سپرو دنتو به د گلو باران اووری
 غرونه دی رنگین شه گرتگونه دی شمله شمله
 شهسوار سنگروال

صفحه شعر

جشن استقلال ملی

من شنیدم لیک ندیدم جشن میهن را چنان
 قصه هایش را بتاریخ خوانده بودم یک زمان
 جشن استقلال میاهات است بتاریخ وطن
 یادگار از خونبهای قوم افغان در جهان
 جشن پیروزی ضرور است لیک میباید چنین
 برگذار گردد که باشد در وطن صلح و امان
 جشن میباید که امن باشد به میهن هر طرف
 تا خوشی محسوس شود بر مرد وزن، پیرو جوان
 جشن میباید به میهن تا نباشد هیچ فساد
 تا نگردند مردمانش در بدر از بیم جان
 جشن میباید که مردم در وطن باشند بکار
 تا نگردند راهی غربت به کاری دیگران
 جشن میباید که ملت از نفاق باشد بری
 تا نباشد فرق سمت و کیش و لسان در میان
 جشن میباید که باشد همدلی در بین قوم
 تا همه افغانیان باشند بهم یک جسم و جان
 جشن میباید که مردو زن کنند تحصیل علم
 تا شوند دانا کنند خدمت به قشر ناتوان
 جشن میباید که خندد طفل محروم یتیم
 تا نگرید بیش از این آن طفلکان از بهر نان
 جشن خوش بر ما چی باشدز آنکه اولاد وطن؟
 میشوند اعدام به غربت زیر حکم دیگران
 از غم و اندوه میهن اشک میریزم کنون
 چون که هستم خون شریک و زاده افغانیان
 میکند تحصیل (الهه) بر امیددی آنکه حق
 لطف فرماید که گردد خادم هم میهنان
 سبیه الهه (احرار)

دعوه

کندهار می دبابا پسه قبیاله دی
 که پنجشیر دی که واخان دی وطن زمادی
 هره لوپشت می د نیکه او بابا گور دی
 په هر گام بانندی لحد او کفن زما دی
 هر غاتول بی زما له وینو رنگ اخیستی
 دا په وینو روزل سوی چمن زما دی
 له نیکه رایاتی سوی پسه میراث دی
 دا د مشکو رباتونو خستن زما دی
 سردار یی زما په پچه ده ختلی
 له آمو تر مست هلمنده مامن زما دی
 که تاجک دی که اوزبک دی یو افغان دی
 ددی خاوری هزاره ترکمن زما دی
 چی فکرونه د نفاق پالی په سر کی
 امتیاز یی د وهلو کستن زما دی
 بنه یی زمادی، بدیی زمادی هرڅه زمادی
 ددی خاوری ارغوان او زغن زما دی
 دلته هره تیره کانی بدخشان دی
 دا لالونه، غرونه غرونه دمن زما دی
 د ازل تقسیم باغوان یم پیسدا کری
 دا بهار دا لاله زار او گلشن زمادی
 دا مورچل مورچل پکتیا او دا شبربریتی
 چی فلک به کور ورگوری دبنمن زما دی
 که میرویس دی که اکبر که مسجدی دی
 هره توره، هر میدان او تورزن زما دی
 فتحه زما ده، فخر زمادی، جشن زما دی
 شهید زما دی د ویرژلو شیون زما دی
 چی په زره کی څه درتبر نسی اسمانه
 چی پرون می د نیکونو و نن زما دی
 عبدالباری جهانی

دخیلواکی سندرہ

دهېواد د لویو غرو په گرنګوکی
 شپه او ورځ د خیلواکی سندرې وایم
 غمه څه ورځه د تورو شپو ملیمه شه
 ما نور پریرده دبنادی سندرې وایم
 زه د خیل وطن په ښکلو سردروکی
 چی اوچت کوی پرواز هغه شهبازیم
 د آسمان په شنو لمنوکی می کوردی
 خبرشوی دسپور می ستورو په رازیم
 سرپه خارکرم دهبوادپه موټی خاوره
 زه به دا په ډاگه وښیم دنیاته
 امانت زما د پلار نیکه د سروده
 زه به یی وساتمه نسل دسبا ته
 نصرالله حافظ

دپلوم انجنیر سید بشیر

اثرات تابش الکترومقناطیسی بالای سلامتی انسان

Microwave Ove

روز از آن استفاده می‌کنند. این موضوع به طور مختصر درباره مایکروویو و چگونگی عملکرد آن در پخت غذا توضیح می‌دهد. در سالهای اخیر با توجه به آلودگی محیط زیست ناشی از پروسه‌ها حال و آینده صنعتی، استفاده از منابع جدید انرژی که حداقل آلودگی را به همراه داشته باشند، مورد توجه قرار گرفته‌است. در این راستا طی دو دهه اخیر استفاده از انرژی مایکروویو به عنوان منبع گرما بیش به طور وسیعی گسترش یافته‌است. تحقیقات انجام شده در این زمینه نشانگر آنست که استفاده از این نوع انرژی، ضمن اینکه آلودگی محیط زیست را به طور چشمگیری کاهش می‌دهد پروسه‌ها را تسریع نموده و در کاهش مصارف انرژی نیز مؤثر است.

مزایای استفاده از داش مایکروویو :

از طیف ماکروویو مالیکول‌های قطبی شده در خوراک موجب می‌گردد. بچرخد و انرژی حرارتی ساخته شده زود پز، شکل داش طوری است که از طریق Electromagnetic Radiation تابش الکترومقناطیسی کوتاه‌ترین موج، با به جنبش درآوردن آب و دیگر مالیکول‌های قطبی شده در غذا گرمی ایجاد می‌کند و سبب می‌شود که غذا در مدت کوتاهی بپزد. در سال 1947 داش مایکروویو اختراع گردیده و مخترع آن Percy Spencer پرسی اسپنسر سال 1894 در شهر هولند ایالات متحده آمریکا متولد شد در سال 1970 در سن 76 سالگی دیده از جهان پوشید.

از مهمترین اختراع‌های بزرگ قرن بیستم است. میلیون‌ها نفر در سراسر دنیا این وسیله را دارند و هر

Metabolism (بدن موجودزنده برای حفظ حیات) بدن شرکت نکنند. داش مایکروویو غذا را از درون نمی‌پزد، به دلیل اثر پوستی امواج مایکروویو تنها تا عمق کمی به درون غذا نفوذ می‌کنند و حرارت چندانی در عمق بیش از سطح غذا در آن ایجاد نمی‌شود. برای مثال عمق پوستی گوشت تنها اسانتی‌متر در فریکونسی ها رایج در حدود 2.45 Gigahertz (GHz) در این دستگاه‌ها است.

آب در ظرف سرباز یا بدون سرپوش در داخل داش ماکروویو خیلی خطرناک میباشد. میتوان آب را در جک مایکروویو سربسته جوشید.

آیا میتوانیم در داش ماکروویو آب را بجوشانیم؟ اگر شما تصمیم گرفتید که آب را بجوشانید، آب را در ظرفی سربسته در داش مایکروویو بگذارید. از یک دیدگاه تخصصی، یک مایکروویو به گرم کردن اسباب هست و آب داغ در یک داش مایکروویو امکان دارد. اما خیلی خطرناک است. آب که با درجه

مایکروویو برای یخ زدایی مواد غذایی منجمد مثل گوشت، مرغ یا سبزیجات مطلوب است که در عرض چند دقیقه انجام می‌شود. مزیت دیگر پخت با مایکروویو حفظ عطر طبیعی غذاست که باعث می‌شود نمک یا شکر بیش از مقدار لازم به غذا افزوده نشود. مایکروویو غذا را با رطوبت خودش می‌پزد بنابراین لازم نیست چربی اضافی یعنی روغن به آن افزوده شود.

معایب استفاده از داش مایکروویو :

طبخ غذا در داش مایکروویو کوتاه است و میکروب‌های که احتمالاً در غذا وجود داشته کشته نمی‌شوند و برای سلامتی می‌تواند مضر باشد. طبق نظر مخالفان با استفاده از مایکروویو، امواج این دستگاه علاوه بر ضایعات مواد غذایی، ممکن است به افراد نیز برخورد کرده و موجب ضایعاتی در بدن آنها شود. امواج کوتاه مایکروویو باعث پاره شدن و از هم پاشیدگی ذرات تشکیل‌دهنده مواد غذایی می‌شوند و ممکن است این مالیکول‌های تغییر شکل یافته، توسط بدن انسان ناشناخته بوده و در میتابولیزم (تحولات

حرارت 100 درجه سانتی‌گرید بجوشد. چرا ماکروویو آب جوشید میتواند از هم بپاشد آب microwaved و مایع‌های دیگر وقتی که آنها نقطه جوش را میرسند همیشه نجنبانید. شخصی گلاس را بیرون از دستش پرتاب کرد، اما همه آب بیرون داخل صورتش بعلت انرژی پرواز کرده بود. سوختگی صورت و چشمانش وی درجه یک ویا دو و صدمه جدی را موجب می‌گردد و خیلی خطرناک میباشد.

(ادامه دارد)

دلغمان هنری ستوری

موجودو او په شهرت رسیدلی کسانو په کی چوپړگری دي.
په وروستی ۱۰۰ کلونو کی دلغمان د موسیقي هنرمندانو - لنډ معلومات :-

په لغمان کی ډیر مشهور سندر غاری گل محمد (کلکی) استاد دی ، چی هغه اصلاً دتگاو څخه دی ، له هغه خایه راغلی او دلغمان مرکز اړوند چلمتی کلی کی دملاجان (ملاکی) استاد څخه زېر دی اوسیده .

کلکی استاد معمولاً د محمد نور، بسم الله اشکار ، قصیدی او منظومی کیسی به یی له موسیقي سره گډې او ډلې یعنی کمپوز کولی او په ولسی ساز او آواز کی به یی ویلی . هغه له نن څخه کابو اووه کاله پخواپه الینگار کی د ۸۵ مړشوی دي ،چی اوس هم (هغه) ډیر مینه وال لري .دغه

په بابر نامه کی د لغمان نوم د لغمان - لمغانات په څېر لیکل شوی او هم دالینگار - الیشنگ - مندراور او نورو محلاتو نو مونه لیکل شوی دی . دغه ډول دیاد کتاب په ۴۴ مخ کی داسی راخی چې (اکر چه نینگنهار یکی از پنج تومان لغمان است . از آن سه تومان یکی الیشنگ است، که در شمال آن پیوست با کوه هندوکش است . تومان دیگر آن الینگار است ...) دغه - راز په ۱۹۹ هـ کی هغه له شاعرانو څخه لکه مولانا عبدالرحمن جامی ، اصفی څخه ذکر کړي همداراز یی له علماؤ - خوش نویسانو نوڅخه یادښت کړی دی . د هغو تر څنگ یی دلماغا تو له نارنج او د کنده گر (کنده گر) له نخلستان او هم یی په جلاجلای مخونو کی دلغمان سوات - دروته (درونته) نینگنهار او بیا یی د (جاله) او موسیقي څخه په یادو محلاتو کی ذکر کړی دي . نو احتمالاً داسی فکر کیری چی پر هغه مهال دبابر د ذوق له پاره موسیقي غروونکی له الیشنگ - الینگار سوات (سواد) با جور (بجور) څخه انتخاب کیدل - چی هغه یی یاد کړی دی .

په دې توگه دیا دونی وردی چی د موسیقي ساز او آواز ذوق ، شوق ، له ډیر پخوا څخه زیات

و، چي په ۱۳۵۸ کال کی د چاریکار وېنار ته نږدې په یوه ترافیکی پیښه کی و مړ. البته مرحوم احمد ظاهر ته د هیواد مشهورو سندر غاړو لکه مرحوم هویدا او مرحوم خلاند ډیر خدمت کړی دي. د لغمان د محلی سندر غاړو او هنرمندانو څخه یو هم اشرف استاد وچي په قصه خوان مشهور و. او دگلکار یو د

کلی څخه و. دغه راز غلام محمد چي د چاردهی کلی اوسیدونکی دی له هغه څخه په ځنګ کی مرحوم مسجدي، چي اکاردیون به یې غږ اوه د مسجدي دامحلی فلکلوریکه سندر (دوغ ترش نان جواړی می خورم - از ناچاری می خورم) او نوری شته او محبوب سندر غاړی و - چي په ملی رادیو تلویزیون کی یی وروستی ریکارډ ښاغلي انخوړ صاحب او ښاغلي رامشگر په

هڅه خپور شو دغه راز گل آغا ربابی له څپرو څخه و، هفته گل ربابی، عجب گل طبله یی میداني وال (- ظاهر طبله یی ارملی، عطا محمد شوقی سندر غاړی د میراخوړ کلا ارملی) میاجان هار مونیة نواز، قاسم د عارف گادیوان زوي بدیع آباد څخه - خانگل هار مونیة نواز - د توند یوڅخه - سنبول استاد د چاردهی کلی څخه جیلی استاد د دشگی کلا (ده زیارت) څخه - گل محمد ربابی - نعیم ماما چي منگی به یی واهه د میراخوړ کلا څخه، قندی استاد د کمین کلی څخه دغه راز منگل (پاینده محمد) د مرحوم اکبر جان کاکا زوی چي همدا اوس هم د هیواد خوږ ژبی اماتور سندر غاړی دی او محبوبیت لری چي دغه محلی ولسی سندر یی، غم نداری بزبخر او گل گندم، دختر مردم یی مشهوری دي.

پاتی برخه (۴۲) مخ

ډول دهغه زوي پاینده محمد چي ډیر پوه موسیقي دان او دخوانانو په ذوق یې سندر ی ویلی دی د ۴۰ کلنی په منگ و، چي د ماین د چاوډیدوپه پیښه کی ۱۳۶۳ لمریز کال کی لغمان کی مړشوی دي. ملا استاد یا ملاجان - ملاگی: دی هم د چلمتی د کلی اوسیدونکی او مشهور سندر غاړی و، چي

دولسی وگروپه ذوق یې سندر ی ویلی دی او اوس هم په درنښت سره یادیری. چي دهغه یوه سندر ده صاحب گل موټروان کیسه ده لکه (موټر خونه دی سماوات دي، اوبه جوشوی.) دغه راز له هغوی څخه لږ وروسته مرحوم احمد ظاهر اماتور سندر غاړی دی. مرحوم احمد ظاهر د

دلغمان د ده بگلک د کلی اوسیدونکی دی: نوموړی په ابراهیم خیل ښاخ پوری اړه لری او سهاک دی. او په کابل کی د پارک شهرنو په شمالی لوري کی اوسیدلی دی، نوموړي په افغانستان، ایران، تاجیکستان کی ډیر زیات مینه وال لري او اوس هم دهغه نوم په خورا محبت سره یادیری. په ۱۳۵۸/۲/۲۴ کی مړشوی دی دهغه مشهوری سندر ی لکه (جمهوریت راگی، خانه دی ورانه شه جوگی - بوی توخیزت هنور ازبستم - فیروزه بانو....) دی هغه له ایرانی گوگوش سره او تاجیکستانی ملا جانوا سره هم کتلی او هغوی داحمد ظاهر لوړ هنری شخصیت ته ډیر احترام کاوه. هغه په هندوستان کی تحصیل کړی و او هلته یی د معلمی او موسیقي په اړه دوه کاله درس ويلي دي دهغه په اړه ښاغلی اسدالله ساپی یو کتاب هم چاپ کړی دی. هغه د ۴۰ کالو په عمر

مهربانی د روبرانه

از مکتب و مدرسه بیزار بودم. تا صنف سوم پیش رفتم و آن راهم نیمه رها کردم، همان طوری که چند روزی به مدرسه رفتم تا هفت و یک یاد بگیرم و آن راهم زود ترک کردم. مادرم مرانژد یک همسایه ی ما برد که کارگاه نجاری داشت. چند وقتی شاگرد نجار شدم و از بس دلم به این کار نجسپید و پا گریزی کردم، صاحب کارگاه از من بیزار شد و درد سرش راکم کرد و به مادرم گفت که پسرش اهل این کارها شدنی نیست. مادرم قالین باف بود و قالینهای رنگارنگ میبافت. اما در این سالها از بس تهیدست شده بودیم، دیگر توان داشتن یک کارگاه کوچک قالین بافی و خریدن مواد خام آن رانداشتیم و همان بود که او در منزل آدمهای دیگری که دستگاه قالین بافی داشتند، کار میکرد و مزد میگرفت. مادرم مرا به چند جای دیگر هم برد تا کار کنم، به دکان بایسکل سازی ماما ستار، به نانوائی کاکا سمندر و چند جای دیگر که در همه جا چند روزی بیش نمیاندم و صاحب کار مرا میفرستاد نزد مادرم و میگفت: - برو بچه ننه، از تو چیزی ساخته نمیشود. من هم با لب و دهان کشال به خانه میامدم و با ترس سوی مادرم میدیدم و منتظر میماندم تا گپهای تلخ و نیشدار او را بشنوم و گاهی هم لت بخورم و بعد: از جنگ مادرم بگریزم به کوچه و صدای بلند مادرم را از حویلی بشنوم که میگفت: - این بچه آدم شدنی نیست، خدایا، نمیدانم با او چه کار کنم. اما بعد ها نمیدانم چه کسی به مادرم مشوره داد تا مرا به کار خشت ریزی بگمارد. آن زمان پانزده و یا شانزده سال داشتم، به این خاطر پانزده و شانزده که مادرم هم سال تولد مرا دقیق نمیدانست. یک روز مادرم از بازار که برگشت، دیدم با خودش یک بیبل، دوتاسطل آب و یک قالب خشت سه خانه ی را آورده است و به من گفت: - حالا چاره ی درد ترا یافتم. مادرم آنها را برای من خریده بود تا به کار خشت ریزی شروع کنم. خاک رایگان بود و باران که میبارید، در چقوریهای آب باران جمع میشد و به این گونه یک کار خوب و بدون سرمایه میشد شروع شود. اما من با دیدن این چیزها یعنی بایستن تحفه هایی که مادرم برای من خریده بود، همین سطل و همین قالب، دلم را غمی تلخ گرفت و حیران شدم چه کار کنم. دیگر نمیشد بهانه بیاورم و بگویم که صاحب کار بسیار غرمیزند و گپهای بد و بیراه به من میگوید و مرا تنبل و بیکاره میخواند و از این چیزها. اما حالا دیگر بالادستی نداشتم که غر زندهای او را بهانه بسازم. خودم امر خودم بودم. مادرم گفت: - دیگر در این کار کسی نیست که بر سرت بیایستد و غر بزند. این کار برای تو خوب است. دور نی، همین نزدیک، پیش روی خانه، آن طرف کوچه میدان کلانی است و چقوری بزرگی از آب باران، کارت شروع کن. ناگزیر به این کار تن دادم و شروع کردم. فردایش رفتم، خاک کشیدم و با آب گل تیار کردم. باید آن قدر گل را با پاهایم لگد میکردم تا برای خشت ریزی آماده شود و آن گاه خانه های قالب را با گل پرمیکردم و بعد آن را میبردم چند قدم دورتر، در زمین همواری که برایش آماده کرده بودم، خالی میکردم و آن جا سه تا خشت گلی نرم ساخته میشد که پس از چند روز خشک و سخت میگشتند. این کار برایم بسیار آسان نبود. میدانستم که چند روزی دم این کار سنگین را نیز رها خواهم کرد. همین که قالب پر را میبرداشتم و از جا بلند میشدم و با عجله آن را در محل تعیین شده میبردم، دردی را در پشتم و کمرم احساس میکردم. خوب، آماده کردن گل و آوردن آب هم ساده نبود. اما هر چه بود این کارها همه به میل خودم انجام میگرفت و کسی نبود که به من امر و نهی کند و بگوید تیز تیز کار کن و یابگوید: تنبل و بیکاره، بسیار سست کار میکنی، مثل این که جان نداری. و یا بگوید: - برای نان خوردن خوب چالاک استی و برای کار کردن سست و بیحال. اما حالا خود مختار بودم و هر وقت دلم میخواست رفع خسته گی میکردم. آواز میخواندم، نان میخوردم، جای شکر دار می نوشیدم و خودم را روی زمین میانداختم و به آسمان و ابرهای سپید نگاه میکردم و بیتی را که در آن روزها سر زبان ها افتاده بود، میخواندم: آمنه، آمنه چشم تو جام شراب منست. این آهنگ را در بازار و در سماوارخانه ها بارها شنیده بودم که مردی با فریاد و صدای بلند آن را میخواند. اما در این کار تازه که مادرم برایم بگزیده بود، یک مشکل دیگر هم داشتم، شام وقتی سردسترخوان میشستم، باید به مادرم گذارش کارم را میدادم، این که آن روز چند تا خشت ریخته ام، صد تا، دوصد تا خوب، به هر ترتیب این شغل برگزیده ی مادرم نیز زود دلم را گرفت. در پی بهانه ی بودم که برای مادرم بگویم و از این کار هم دست بکنم. مثل این که مادرم به این حالت من پی برده بود که روز دیگر وقتی از بازار برگشت،

برای من یک تا توله فلزی یا پرنجی طلایی رنگ آورده بود و به من داد که هنگام خسته گی از خشت ریزی ساز بزنم و دلم را خوش کنم. حتمی مادرم متوجه شده بود که من گاه گاهی چهاربیتی هارا با صدای بلند میخواندم و یا آهنگ آمنه چشم تو جام شراب منست را میخواندم. خوب، از توله خوشم آمد، چیز جالبی بود و شروع کردم به تمرین نواختن آن. این کار برایم جالب بود و کم کم یاد میگرفتم و صدایش را میکشیدم، اما خشتها که خشک میشدند، آنها را سرهم میکردم و دیواره کی میساختم و روی آنها را با خار و خاشاک میپوشاندم تا هنگام

بارانهای ناگهانی مصوون بمانند. ماه ثوربه نیمه رسیده بود و مقدار خشتها هم روزبه روز بیشتر میشدند. نواختن توله هم راحتتر شده بود و مادرم با شنیدن توله به من چندبار گفته بود که من توانسته ام بسیار زود یاد بگیرم. یک روز که مصروف گلها و خشتها بودم، متوجه شدم که سر بام یکی از خانه ها کسی نگاه میکند، دوسه خانه آن طرفتر از خانه ی ما. روی بام دختری ایستاده بود که پیراهن دامن کلان سرخ با گلهای سپید داشت و همچنان که سوی من نگاه میکرد، روی بام را جارومیزد. موهایش را بایک دستمال سرخ و سپیدبسته بود و تنیان سبزرنگی پوشیده بود. وقتی دید که من متوجه او شده ام و نگاهش میکنم، رفت دوباره به جاروزدن مصروف شد اما دمی بعد بازسویم دید. نفهمیدم چرا؟ به عقیم نگاه کردم، کسی نبود. در آن دورو پیش هیچ کس جز من نبود. با خودم فکرکردم که این خانه ی کی باشد، یادم آمد که خانه ی همان گادیوان است، آقمراد گادیوان. هرروز صبح وشام باگادیش از پیش خانه ی ما، ازکوچه میگذشت. گادی زیبایی داشت واسبش هم کمتر از آن نبود. هروقت از پیش خانه، ازکوچه، او با گادیش میگذشت، من ازصدای پای اسب وصدای زنگهای گادی خوشم میامد و این صداها همیشه در دلم شرو شور دل انگیزی رامیافگند. بازسوی بام دیدم، نمیدانستم که دخترک سوی من نگاه میکند ویا جای دیگری. ناگهان دیدم که او جاروی دستش داشت درحالی که همان طورسوی من میدید، دوسه یارد رهاواتکان داد. نفهمیدم. فکرکردم دچار اشتباه شده ام، شاید او جارو برای من تکان نمیداد. اما دیدم که او این کار را دوسه بار تکرار کرد. مطمئن شدم که مقصدش من استم، اما چرا من؟ من که او را نمیشناختم. شاید با این حرکتش میخواست به من بفهماند که سویش نگاه نکنم و به کارم مصروف شوم. زیرا نگاه کردن سوی زن و دختر مردم گناه بود و آن هم یک گناه عظیم. دختری بود در همین سن وسال من، لاغر اندام و استخوانی. من او را جایی ندیده بودم و یادم نمی آمد. وقتهایی که خرد بود و در سر کوچه با بچه ها و دخترهای خرد بازی میکردیم، یادم نبود که از خانه ی آنها کسی همبازی ما باشد ویا دختر گادیوان را دیده باشم. در این سالها هم که درکوچه یا او هیچ مقابل نشده بودم. به کارم مصروف شدم و اما هر چند لحظه بعد زده کی سوی بام میدیدم و دخترک که سر بام بود، با مصروف جارو کردن میبود و یا به کدام سمتی نگاه میکرد. اما همین که متوجه میشدم که من سویش چهارچشمه نگاه میکنم، جارویش رادر هوا تکان میداد و با این اشاره چیزی را میخواست به من بفهماند. و من از این کار رکه نگاهش میکردم، میسر میدم و سرم را خم میانداختم. ناگهان به یاد توله افتادم. شاید دخترک مرا مسخره میکرد و از این که خشت ریز بودم، به من با نگاه حقارت میدید، راستی من هم در آن لحظه حس حقارت کردم. از این که خشت میریختم و دیگر کاره ی نبودم. به یاد همان آهنگی افتادم که تازه گیها یاد گرفته بودم. آهنگ آمنة که در همه جا شنیده میشد، در رادیو و سر بازار و درخانه های مردم. به فکرم گشت که دخترک خیال نکند که من یک خشت ریز حقیر و فقیر استم. میخواستم برایش بفهمانم که با حقارت سویم نگاه نکند و بداند که من توله نواز خوبی هم استم و هنری دارم که هرکس نمیتواند داشته باشد. رفتم روی تپه گک دراز کشیدم و شروع کردم به نواختن توله و زده کی سوی بام نگاه میکردم. دیدم دخترک جارو به دست ایستاده است و آرام سوی من میبیند. حالا دیگر جارویش را رهاواتکان نمیداد و مثل این که به صدای توله و آهنگ من گوش میداد. به خیالم آمد که او با تکان دادن جارو به من میگفته است تا توله بنوازم. از این خیال خوشم آمد و به نواختن همان آهنگ ادامه دادم: - آمنة آمنة چشم تو جام شراب منست. توله این بیتها را به زبان خودش میخواند. دیگر او بر سر بام ایستاده بود و مثل درخت پر گل و شگوفه مینمود. دلم خوش بود که او به این هنر من علاقه یافته است. ناگهان صدای زنی از همان سوی، از داخل حویلی به گوش رسید که کسی را صدا میزد و همان بود که او با عجله از سر بام غیب شد و رفت. شاید صدای مادر او بود که او را صدا زده بود. لحظه های چند با یک دلخوشی تازه به نواختن ادامه دادم و هر لحظه سوی بام نگاه میکردم و دلم میخواست باز هم آن درخت پر شگوفه و گل را ببینم. باز هم آن مهتاب درخشان را سر بام نگاه کنم. اما آن روز او دیگر سر بام نیامد. از همان روز و همان شب حس کردم که آدم دیگری شده ام. همان شب ساعتها سر بام خانه ی خودما بودم و به مهتاب شب چهارده نگاه میکردم و مهتاب و ستاره ها آن شب بر ایام دگرگون معلوم میشدند. او یادم میامد و به مهتاب نگاه میکردم و در دلم میگفتم: - شاید او هم حالا سر بام است و به مهتاب نگاه میکند، شاید مهتاب برای او هم مرا به یادش میدهد. کله ی سحر از خواب بلند شدم تا سرکارم بروم. مادرم به حیرت شد و پرسید: - چه گپ شده که امروز این قدر وقت از خواب بیدار شدی و میروی؟ دوان دوان رفتم، با شورو علاقه ی تازه و بی نظیری شروع کردم به آماده کردن گل و خشت و هر لحظه بی اختیار سوی بام نگاه میکردم تا شاید او را ببینم و به من با جارویش بگوید که توله بنوازم. ساعات بعد که از کار خسته شدم، نشستم روی زمین و به نواختن توله شروع کردم. البته همان طوری که توله مینواختم، سوی بام هم نگاه میکردم و دلم شور میزد تا او را باز هم ببینم.

انتظارم بیهوده نبود، دقیقی بعد او مانند یک شاخه ی گل سرخ و سپید سر بام ظاهر شد و بعد نشست. مهتاب روشن شب یادم آمد و خیال کردم که او در دلم مهتاب رخشالی است و به من روشنی و مهر مبخشد. حالا که سر بام نشسته بود، دیگر قد و قامتش درست دیده نمیشد و مانند یک غنچه ی گل به نظرم آمد. هنوز آهنگ آمنة را مینواختم که دیدم او رفته است. شاید باز هم مادرش او را صدا زده بود. دیگر کارو بارم رونق گرفت. تعداد خشتها روبه فزونی نهاده بودند و مادرم از شنیدن این خبرها هم شاد میشد و هم حیران. گاهی دلش به من میسوخت و میگفت: - به فکر جان و سلامتیت هم باش که خدای تکرده خود را عیبی نسازی. نه دیگر، فکر جان و سلامتی و دردکم و خسته گی ها مرا ترک کرده بودند. وقتی هر خشتی را میگذاشتم، او به یادم میامد. خیال میکردم روی تمام خشتها یاد او و نگاه کردنهای او نقش بسته است. روی تمام خشتها اثری از او حس میکردم. نوزده میشدم و خیال میکردم اوبادین زیاد شدن خشتها به کارگر بودن و پشتکار داشتن من پی میبرد. به خودم میبالیدم که این کاره استم. هر خشتی را نگاه میکردم. به نظرم میامد که خشت تهداب یک زنده گی خوب و گرم است. خشت امید ها و آرزومندی هایم... سوی خشتها که نگاه میکردم، او یادم میامد و رویاهایم و امیدواری گرم من برای یک حس گنگ و داغ. خوشحال میشدم که تعداد خشتها روز به روز بیشتر میشوند، با این کار حس میکردم که سوی قصری بیشتر نزدیک شده ام که انگار میخواستم، آبادش کنم. حس

میکردم با زیاد شدن خشته‌ها و دیوارها به آرزوهایم نزدیک می‌شوم ، به بام نزدیک می‌شوم ، به اونزدیک می‌شوم ، بسیار دلم میشد یک روز از مادرم در مورد اقمرا د گادیوان بپرسم که چند بچه دارد و چند دختر . سوال مهم نبود ، سوال یک بهانه بود و به این گونه می‌خواستم از دهان مادرم گپ بکشم در مورد آنها ، اما نمیتوانستم . یک روز تصمیم گرفتم تا چیزی بپرسم و مادرم را صدا زد و گفتم: ننه، همین گادیوان گپم را تغییر دادم و این طور گفتم: - ننه ، اگر پولدار شدیم ، یک گادی می‌خریم . گادیوانی کار خوبی است ، خوشم می‌آید . مادرم با حسرت زده گی جواب داد: - میدانم کار خوبی است ، بسیار باید پول داشته باشیم . اسب قیمت است و گادی هم . و مادرم دیگر چیزی نگفت و صحبتش را نبرد سوی اقمرا د گادیوان تا من میتوانستم از این زمینه استفاده کنم و چیزهایی در مورد آنها به دستم برسد . مایوس شدم و گذاشتم تا فرصت دیگری مساعد شود . اما هر صبح و هر شام که گادی اقمرا د گادیوان از کوچه ، از پیش روی خانه ی مامیگذشت ، صدای رفتار اسب و صدای زنگها و زنگوله های گادی در دلم شرو شور مسرتباری رامیافگند . گادی واسبش دیگر به نظرم بسیار گرم و دوستداشتنی جلوه میکردند . حالا دیگر بیشتر اوقات طرف خانه ی آنها میرفتم و از کوچه ، از مقابل درحویلی آنها میگذشتم تا شاید دختر سر بام را کنار در کوچه ببینم که نمیدیدم . یک روز که از پیش روی خانه ی شان میگذشتم ، دیدم گادی ایستاده است و اقمرا د گادیوان نیست . ایستادم و همه چیز گادی را یک یک تا از نظر گذراندم . این کار برایم بسیار دل انگیز تمام شد . مثل این بود که من چیزی را در سیمای گادی و اسب میجستم . اسب راستی راستی زیبا بود ، سرخ رنگ تیره و زلفهای دراز ، سیاه و چشمهای فشنگی داشت . زنگوله ها و پوپکهای رنگارنگ گادی و نقش و نگاره های که روی گادی رسم شده بود ، روی گادی تصویر قصری بود بلند و زیبا با رنگ سپید و آبی که رسم شده بود . به من حس مرموز و مبهمی را میداد و همه و همه به نظرم زیبا و خواستنی جلوه میکردند . به خصوص با دیدن این تصویر به یاد خشتهایم میافتم و درخودم کشش گرمی را حس میکردم به سوی آینده . آن لحظه از دیدن اسب خیالی به ذهنم رسید . اگر عوض این اسب میبودم ، میتوانستم آن گل رنگین و آن مهتاب سر بام را از نزدیک ببینم . از این خیالم خنده ام گرفت و به اسب دیدم . اسب سرش را جنباند ، به خیالم آمد که او هم از این خیال خام من خندید . در این هنگام صدایی از داخل حویلی شنیدم و به زودی از آن جا دور شدم تا کسی مرا نبیند . ترسیدم . مثل این که من گناه بزرگی را در برابر این خانه انجام داده باشم . دیگر صدای پای اسب ، صدای زنگوله ها ی گادی ، توله برنجی طلایی رنگ خودم ، قالب خشت ، بیل و سطلها و خاک و گل و جارو ، ستاره و مهتاب و شب و بامها برایم معنی های دیگری یافته بودند و احساس میکردم که بین من و آنها یک رابطه گرم و ناگسستی ایجاد شده است و آنها همه به اجزای وجود من و روح من مبدل گشته اند . اما نتوانستم از مادرم در باره این موضوع چیزی بپرسم . چند بار که میخواستم بپرسم ، زیاتم بند آمد و بلافاصله صحبت را عوض کردم . دیگر شب و روزم با افکار و خیالهایی او همراه شده بود ، گاهی از خودم میپرسیدم: - یعنی این که دلباخته ام ؟ او هم مرادوست دارد ؟ مانند من شده است ؟ بعد خودم و موقعیت یادم میامد و میگفتم: - برو دیوانه ، کدام دختر احمق پیدا شود که آدمی بیکاره و بی پیسه ی مانند ترا دوست داشته باشد ، به کجایت و چه گفته عاشق توشود الاغ ؟ اما در کنج دلم کسی به این گپها اعتنا نمیکرد . هر جا که میبودم به یاد او میافتم و بام یادم میامد . به هر چیز خانه ، کوچه ، به ایر ، به آسمان ، به خشت ، به باران ، به گل ، به لاله های سرخ و سپید ، به درخت ، به سینه نگاه میکردم ، او را به بادم میاوردند . انگار رزوی همه ی اینها نام او نوشته شده بود . نامی که من نمیدانستم و من نامش را آینه را گذاشته بودم . چند بار به شهر که رفتم ، بیشتر در کنار سماوارخانه ها ایستادم که نوبت آهنگ آینه برسد و تا من تمام بیتهای آن را حفظ کنم . نمیدانم چرا به خودم حق میدادم که به او امیدوار باشم و به خیال او اجازه بدهم که همیشه مرا با خودش مصروف سازد . گوشه گیر و خاموش شده بودم و درونم بیقرار و در اندیشه ی انجام کار بزرگی بودم که خودم هم نمیدانستم چه کاری . وقتی به نواختن می‌شدم ، مهتاب سر بام پیدا میشد و درختی از گلهای سرخ و سپید و سبز . سویم از دور نگاه میکرد و دمی مینشست سر بام و بعد دوباره میرفت ، بی آن که حرکتی و اشاره ی کند و یا جارویش را در هوا تکان بدهد . شاید مادرش صدایش میزد و میگفت: - دختر جوانم رگی ، تو اینقدر سر بام چه بد میکنی ؟ و او هم حتمی میگفت: - توتها را دیدم که خشک شده اند یانی . فکر میکردم کاری بکنم ، او هم شاید در انتظار کاری بود . شاید از من انتظاری داشت . از دست هیچکدام ما کاری ساخته نبود . من اصلا نمیدانستم چه کنم . من کجا بودم و این دلباختن و سوختن کجا

چه میدانستم که چه کنم . تنها صدای دلم را همین آله فلزی برنجی طلایی رنگ به او می‌رساند و صدای دل او با همان چند لحظه ظاهر شدنش سر بام به من منتقل میشد و من این مهتاب کم نما را در دلم همیشه نما میساختم . دیگر من شب و روز قرار و آرام نداشتم ، کار میکردم ، از خشته دیوارها ساخته شدم و من منتظر روزی بودم تا بتوانم در سر کوچه او را از نزدیک ببینم . این کار هم نمیشد . اگر او با مادرش هم به حمام میرفت ، واضح بود که چادری میپوشید . اما یک روز صبح ، همین که آمدم تا بار دیگر به کارم شروع کنم ، دیدم تمام خشتهایی را که دیروز ریخته بودم تا خشک شوند ، پامال شده بودند . اسبی از سر آنها گذشته بود . از دیدن خشتهای لگد مال شده تکان خوردم . روی خشتهای جای پای اسبی دیده میشد . زحمات یک روزه ام به هدر رفته بود . از دیدن این صحنه احساس کردم که خودم پامال شده ام ، دلم پامال شده است . خشتهای تهداب رویاهایم و آرزوهایم ، خشتهای دلخوشیهای کوچکم پامال شده اند . تصویر قصر زیبای گادی یادم آمد ، کار بیرحمتهای بارانهای ناگهانی نیمه شبی کم بود که حالا خشتهای جمع نشده ی مرا اسبی آمده و نابود میسازد . حیران شدم و خودم را تحقیر شده حس کردم . این اولین بار بود که با چنین صحنه ی مواجه شده بودم . اسبی خانه خراب کرده بود . فکر کردم اسب گادی اقمرا د گادیوان باشد . اما چرا او ؟ شاید او اسبش را به

خواخوری آورده باشد این طرفها . مگر او کور است که نبیند و اسبش را از سر خشتهای ترو تازه ی من بگذراند ؟ او میداند که این خشتهها با چه زحمت و عرقریزی ریخته میشوند . از حیرت شاخ میکشیدم و عقلم کمکم نمیکرد . چرا او ؟ ما که باهم دشمنی نداریم . اقمرا د مارا میشناسد و میداند که این خشتهها از پسر یک بیوه زن نگوینخت است که شویش را سالها پیش بر سر جنجال تقیسم آب با بیل بر فرقتش زدند

و فرستادند به آن دنیا و این زن ماند و پسرکی و به مرور زمان باغچه ی مانده از مردش را هم فروخت و به خاک سپاه نشست و تا این روز رسید . سپاهسر بدیخت ، دارد ، ندارد یک پسر بیکاره که به تازه گی دلش به کاری بند شده است و تو آن را بگیری درید ر بسازی که راه خدا نیست . دلم را اندوهی فراگرفته بود . با دل پر غصه نشستم و سوی خشتهای ی پامال شده خیره شدم . چنان احساس ناکامی میکردم که انگار همه ی آرزو ها و امید هایم از بین رفته اند دیگر تمام دل بسته گی هایم را برای همیشه از دست داده ام . آنهم از خدایش که گاهی پایارانش خانه ما را خراب میکند و این هم از بنده اش ... سوی بام دیدم ، به یاد مهتاب کم نمای سر بام ، آن جا کسی نبود . به دورو پیشم نگاه کردم ، کسی نبود . نمیدانستم چه کنم . چاره ی نداشتم . این خشتهای دیگر نابود شده بودند . فکر کردم غمی در دلم راه ندهم و باز هم به کارم ادامه دهم . راه دیگری نبود . اما چنان عصبانی بودم که اگر میدانستم کی این کار را کرده است و او را میشناختم ، کله اش را میکندم . زحمتاتم سوخته بود . اما ناگزیر آرام آرام به کارم شروع کردم ، با دل شکسته گی . با آن که مایوس و دلگیر شده بودم ، اما احساس میکردم د رزنده گیم هنوز گرمایی وجود دارد که امیدوار باشم و ادامه دهم . کسی منتظر منست ، سر بام ، مهتابی ، گلی ، باغچه ی ... آن روز حوصله ی نواختن سازی را نداشتم . نزدیکهای عصر بود که متوجه شدم دلداری سر بام آمده بود ، سویم نگاه کرد ، حیران حیران . من هم سست و بیحال کار میکردم و هم سوی او دزده کی نگاه میکردم . دیدم او همان طور ایستاده است و کاری نمیکند . شاید منتظر است تاباز هم سوی توله بروم و بنوازم . اما دلم شکسته بود ، به او چگونه میفهمانم که کسی خشتهایم را لگد مال کرده است . حضور او بر سر بام اندکی از غم و غصه ی دلم کاست . اما دقایقی بعد او هم رفت و شام که به خانه برگشتم ، این داستان غم انگیز را به مادرم حکایت کردم . مادرم نیز متاثر شد و کسی را که این کار را کرده بود ، دعای بد کرد و گفت : - ظالمهای خدا شناس ، الهی خانه ی شان خراب شود . خیر است ، زنده گی از این کار ها دارد . در این دنیا آدمهای بدکار و ظالم بسیار هستند ، خدا به داد شان میرسد . روز دیگر که صدای پای اسب گادی و صدای زنگوله هارا شنیدم ، اول شور مسرتبار همیشه گی به سراغم آمد ، اما بلافاصله حس انزجاری نسبت به صدای پای اسب به من دست داد . به مادرم گفتم که در این کوچه ها کسی جز همین اقماراد گادیوان اسب ندارد ... مادرم از این شک من غمگین شد و گفت : - نی ، او مارا میشناسد ، آدم بد نیست . آشنای پدرت هم بود . اما من خیال میکردم که شاید او فهمیده است که سوی دخترش نگاه میکنم و برای او مینوازم و به همین خاطر با این کارش به من فهمانده است تا جلوم را بگیرم . نه ، نمیشد این گونه حدس زد . من که کاری نکرده بودم ، شاید هم همین دختر از نگاه کردنهایم دلگیر شده بود و به پدرش از من شکایت کرده بود . اما برای چه ؟ معلوم نبود . چنین چیزی ممکن به نظر نمیرسید . به کارم شروع کردم و در ساعات ظهر که گرمای تابستان به اوج خودش رسیده بود ، در سایه ی نشستم و از ته دل آهنگ آمنه را نواختم و دیدم که در همان گرمای داغ تابستان هم او بر سر بام پیدا شد . خاطر جمع شدم که پای او در این خرابکاری دخیل نیست . پس از گذشت تابستان آن سال ، چندین بار خشتهای تازه و خشک نشده من زیر پای اسب ناشناخته ی لگد مال شدند . دیگر مطمئن شدم که کسی است که قصدی به این خرابکاری دست میزند . من که دشمنی نداشتم و مادرم هم و پدر رفته از دنیایم هم باکسی خصومت نداشته است . من و مادرم هر دو از این بابت در هراس و اندوه بودیم . نمیگذارند کار کنیم ، نمیگذارند زنده گی کنیم . به همین حال و روز هم مارا نمیگذارند ، نمیگذارند خوب باشیم . من بعضی شبها هم بیرون میرفتم و در جایی پنهان میشدم تا ببینم کی میاید با اسبش خشتهای مرا نابود میکند . مادرم هم حیران بود . اما یک روز وقتی خسته و کوفته از سر کار برگشتم ، مادرم گفت : - معلوم شد که آن خانه خراب کیست . با تعجب پرسیدم : - کیست ؟ ننه ، او کیست ؟ مادرم با غم سنگینی که در لحنش بود ، جواب داد : - بچه ی علاقه دار . حیران شدم و گفتم : - بچه ی علاقه دار ؟ و پرسیدم : - تو چطور فهمیدی ؟ به تو کی گفت ؟ چشمهای مادرم راه کشیده بودند . با لحن آرامی گفت : - صنم شاه ، دختر اقماراد گادیوان ... تکان خوردم ، دلم لرزید و باخودم تکرار کردم : - صنم ، صنم ، نام او صنم است ؟ از جمله ی اخیر وارخطا شدم و ادامه دادم تا مادرم متوجه این گپ بی ربط من نشود : - دختر گادیوان ، صنم ، او از کجا فهمیده ؟ مادرم گفت : - او از سر بام دیده که بچه ی علاقه دار صبح وقت که به هواخوری همراه اسبش میراید ، به این طرفها که میاید ، با اسبش از سرخشتهای تو میگذرد . من خشمناک گفتم : - میکشمش ، میکشتم . مادرم با تأثر گفت : - زور او را کسی ندارد . او خشتهای دیگران را هم خراب میکرده . مردم میگویند که او از این کار خودش میاید که با اسبش از سر خشتهای بگذرد و خشتهای را لگد کند ، دیوانه است ، دیوانه . من دیده بودم چند بار که پسر علاقه دار سوار بر اسب هواخوری میکرد و دوتا عسکر اسب سوار و تفنگ دار در دوطرفش میبودند . او هم در همین سن و سال من بود ، اما تروتازه ، ستره و پاک . من در آن حال که دلم پیهم صنم شاه صنم شاه میگفتم ، زیر لب گفتم : - دیوانه است ، دیوانه . و مادرم ادامه داد : - ما چه کرده میتوانیم ، آنها نفرهای حکومت هستند ، عسکر دارند ، زور دارند ، تو پ و تفنگ دارند ، ما چه داریم ، هیچ . صنم شاه یک پا آمد و همین را گفت و رفت . با آن که نسبت به پسر علاقه دار خشمناک بودم ، اما افسوس میخوردم که چرا هنگام آمدن صنم شاه من خاله نبودم . در دلم میگفتم : چرا در خانه نبودی ، چرا ؟ ای وای ... اگر خیر میشدم ، کشتنی خودم را میرساندم . درد خشتهای و ظلم بچه ی علاقه دار یادم نمیرفتند ، اما فکرم به این مشغول بود که اگر میبودم ، او را میتوانستم ببینم و شاید هم او دزده کی این گپ را بهانه قرارداد آمده بود تا مرا ببیند و خودش را به من بنمایاند . سوالی در ذهنم گشت و از مادرم پرسیدم : - ننه ، اقماراد گادیوان چند تا دختر دارد ؟ - یک تا ، دوتا پسر . همین دخترش کلان است ، همان سال که تو به دنیا آمدی ، او هم تولد شد . صنم شاه گفت یک فکری ، یک کاری به حال خشتهای بکنی ... حیران شدم ، این گپ اخیر او مرا به فکر برد . صنم شاه گفته بود که من یک فکری ، یک کاری به حال خشتهای بکنم ... چه کاری ؟ من هم نمیدانم . دلم شد گریه کنم و به او بگویم که : من میدانم که باید یک فکری ، یک کاری به حال خشتهای بکنم ... اما نمیدانم ، عقلم قد نمیدهد ، من گیج و منگ مانده بودم . فرصت طلایی و خوبی را از دست داده بودم ، حالا چه میکردم ؟ میشد بروم در خانه ی شان و از خودش ببرسم . اما اجازه نداشتم ، نمیشد . آن لحظه با شنیدن صدا هایی دریافتم که از کوچه گادی میگذرد . نمیدانم چرا به دلم گشت که در این گادی او نشسته است و صدای پای اسب و صدای زنگوله های گادی دلم را به شور افگند . باعجله دویدم به کوچه گادی از کوچه میگذشت ، اقماراد گادیوان گادی را میبند . تشخیص دادم که در چوکی عقبی دختری نشسته است ، گادی در انتهای کوچه ی تاریک غیب شد . من بادل پر غصه برگشتم . تصمیم گرفتم تا بچه ی علاقه دار را خودم ببینم که با اسبش میاید . پس از چند روز که صبحها کله ی سحر از خواب بیدار میشدم ، میرفتم نزدیک خشتهای ، خودم را پنهان میکردم . یک روز دیدم که پسر علاقه دار با اسبش خرامان خرامان میاید .

**عشق ته تر اورنگزيب بادشاه بهتر يي
چي خوشال دي په عالم كي سر بلند كر**

له دي څخه بنسكار ي چي دده په نظر شعر د معنويت د تمثيل وسيله ده او عشق د معنويت جوهر جوړوي. خوشال باور لري چي كه شاعري د معنويت په جوهر، يعني عشق، آراسته وي تلپاتي كيږي. څلور پيړۍ وروسته او لا تر نن ورځي د خوشال شاعري په ټوله نړۍ كي لوستل كيږي او خوشال همدا اوس هم له هر چا سره خبري كوي خو اورنگزيب يوازي د تاريخ په كتابونو كي ياديري او بس، هم خوشال او هم د هغه لوستونكي دا مني چي عشق او شاعري ددغه ابديت او سر بلندي عوامل دي.

خوشال بابا د خپل عصر شاعران اور اوركي گني او خان د سهيل ستوري، دده په نظر نور شاعران لکه اور ورکي د کمي مودې لپاره رڼا له بلې سرچينې څخه اخلي او بلاخره د شپې په تياره كي ورکيږي مگر دده شاعري لکه د سهيل

خوشال د پښتو ادبياتو په تاريخ كي بيا هم لومړني شاعر دي چي دشعر په اشراقي او الهامي جوهر ټينگار كوي او تصنع او تكلف نه خوښوي. زموږ شاعر د خپل عصر د شاعرۍ يوې بلې كمزورۍ ته هم گوته نيسي، د هغه په نظر په شعر كي د چا مدح يا ذم كول ددې باعث گرځي چي شعر خپل طبيعي مسير پريريدي او د چا خبره د زړه په زور يي خلك منلو ته اړ ايستل شي.

**نه اندوه د مدح و ذم نه هغه کس يـم
چي د زړه په زور مي شعر د چا پسند كر**

خوشال بابا د مغولو د دربار او د محلي اميرانو په دربارونو كي مداحان ليدلي وو، چي څنگه د شعر درداني په زرو پلوري، ځكه خو دغي نيمگرتيا ته گوته نيسي او څرنگه چي خپله شاعري له دي اړخه بي نياز ه بولي نو فکر كوي چي خلك به د هغه شعر د زړه په زور نه بلكي په خپله خوښه لولي، اوري او خوند به ورڅخه اخلي. خوشال بابا په خپلي دغي قصيدي كي دوه ځلي دي ته اشاره كوي چي عشق يي د شعر اصلي مضمون جوړوي:

نه مي سود نه مي مقصود شته په دا كار كي
محبت زما په غـاره دا كمنـد كـر

څوك نه شي تاوولی او ټول خلك ورځخه بهر مند شوي:

ستوری نه یوازی خپله د رڼا منبع ده بلکې د سهار د راتلو زیری هم له خانه سره لري:

چا زما مروند ټینگ نه کړ په دا کار
ما د هر سړي نه خلاص په زور مروند کړ

په ادبي کره کتنه کې له زمانې پلوه هم عصره نقد نظر دي ته، چې څو پېړۍ وروسته په کومې ادبي دورې نقد وشي، ډیر ارزښت لري ځکه د یوې زمانې شاعر او منتقد دواړه په مشترک اجتماعي او فرهنگي چاپیریال کې ژوند کوي له همدې امله که د پښتو شاعري پر کلاسیکه دوره نقد کيږي نو خامخا به د هغه مهال همزولي آثار کتل کيږي چې د هغه وخت په ادبي دورې کې د شاملو شاعرانو په اړه څه ډول قضاوت کیده ځکه خو د خوشال بابا دغه قصیده او نور نقدآمیزه نظریات د تاریخي کره کتنې په بحثونو کې ډیر ارزښت لري او باید د منتقدینو د پام وړ وي.

مدعي د تـوـري شپې اور اورکـی و
د سهیل غونډې مي خان باندي څرگند کړ

خوشال بابا کله چې د خان په اړه قضاوت کوي ریشټینتوب یې هغه مهال لاپسې څرگندېږي چې کله خپله پارسي او پښتو شاعري سره پرتله کوي:

په پارسي ژبه مي هم ژبه گـويا ده
په پښتـو ژبه مي خلك بهر مند کړ

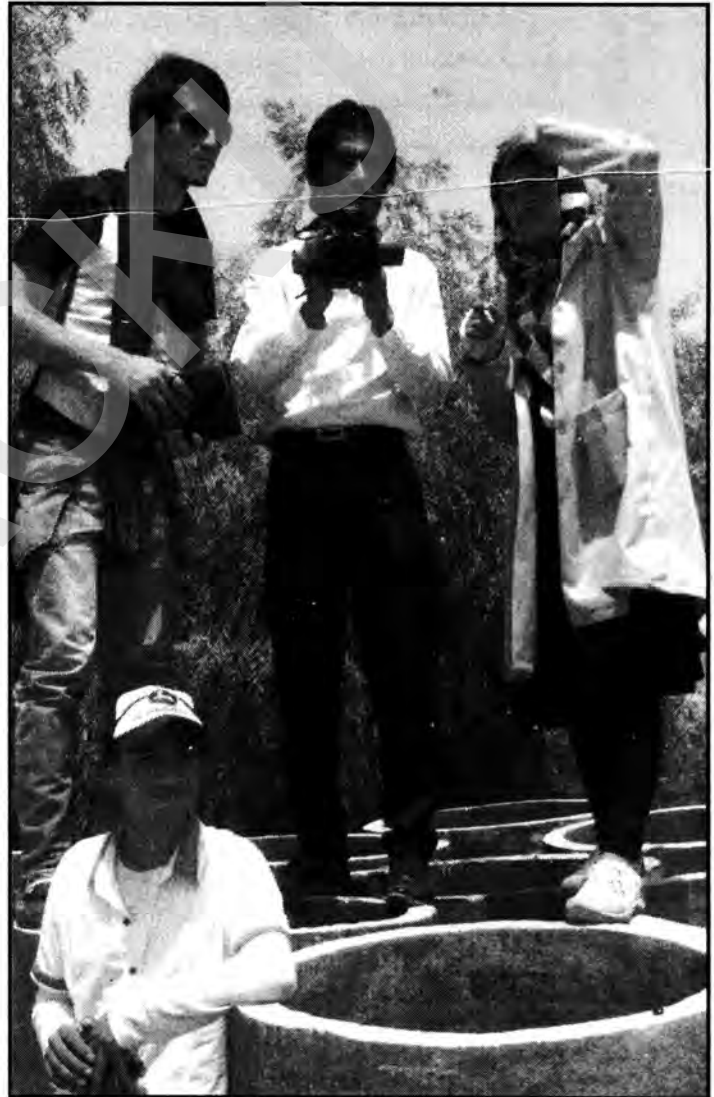
یعنې په پارسي، د دوهمې ژبې په حیث، هماغومره حاکمیت لري چې ژبه یې پرې گويا ده خو په پښتو ژبه د شاعري مروند یې هیڅ

تبلور جوانان در سینما

صدف رادمنش

هنر تصویر در کشور عزیز ما پیشینه‌ی دراز دارد. رهنوردان آن از خود آثار و داشته‌هایی در طول سالیان نیز به همراه دارد که میتوان گفت هنر تصویر (سینما) در افغانستان با کوشش نسلی تبلور یافت، حضور پیدا کرد اکنون هم وجود دارد و در آینده با آگاهی مسلکی و معیاری نسل نو جلایش بیشتری کسب و اسباب افتخارات فرهنگی رابه وجود خواهند آورد. زیرا هنر تصویر (سینما) میتواند ظرفیت‌های عالی را در جامعه انسانی بیوراند. و در خط پالنده‌گی و بهروزی جامعه مؤثریت و سودمندی فراوان داشته باشد. سینما بنا برین مؤثریت و تاثیر گذاریش روی اذهان جامعه در کشور اتحادیه سینما گران افغانستان و اتحادیه جوانان افغانستان جهت آموزش و پرورش رشته سینما انجمن سینما گران جوان، تحت سرپرستی سینما گران سابقه دار آقای موسی رادمنش احیا کرده و برای راهیان جوان دنیا تصویر کورس آموزشی راه افتاده که عده‌ایی از پسران جوان و بانوان در آن شرکت کرده که پس از سپری کردن دوره نخست آموزشی سه ماه فارغ و نظر به استعداد های جوانان رشته بندی شده تا جوانان علاقمند به رشته سینما آموزش مسلکی گرفته و آگاهی از مسلک و تکنالوژی امروزی به میان آورند تصویر آگاهانه پرداخته و با ساختارهای شان سینما کشور را حمایت و تقویت بخشند.

من شاگرد صنف ۱۲ لیسه عالی ستاره شهر کابل بوده کارم را از تمثیل روی سنیز در چند پارچه تیاتر تخیلی از همین انجمن آغاز و دوره آموزشی سینمایی تحت رهنمایی استاد محمدموسی رادمنش، فقیر نبی، عقیله رضایی، صدیق برمک، انجنیر لطیف و تجارب از خانم یاسمین یارمل، حنیف هنگام، داکتر مهدی کسب آموزش کردیم و اما بیشترین من خود را مدیون آموزش و پرورش آقای موسی رادمنش میدانم و اکنون به کارگردانی فیلم

کوتاه به نام همکاری با اعضای گروه جوانان هستیم که شما مشاهده میکنید.

بانو فرحت آیا درین عرصه خانواده و یا کسی از اقارب با طرز کار شما مخالفت کرده اند؟

زهر خندی روی چهره اش نمایان میشود و اظهار داشت: در ابتدا اندکی با مخالفت ها روبرو شدم، اما من تصمیم گرفتم، استدلال کردم و اظهار داشتم که با کسانی یا شخصیت های روبرو هستم که آنها با صداقت و ایمان داری به جوانان فکر میکنند و دیگر اینکه ما جوانان نباید عقب چالش ها و موانع برویم و بآن اهمیت دهیم، جوان هستیم اراده کنیم و ثابت بسازیم که مانیز در جامعه نقش داریم و دارای ظرفیت های میباشیم که آینده را روشن دیده با افکار مصممانه و متحدانه، همصدا و هماهنگ شده از چالش ها عبور کرده به ساحل مقصود برسیم.

بانو فرحت از گونه طرز تفکر شما، من نیز جرئت گرفتم، موفقیت به شما خواهیم. از شما صدف جان نیز سپاس گذاری میکنم.

یکی از این راهیان جوان فریبا فرحت یک تن از فارغان کورس انجمن سینما گران جوان که سینما را یکی از آموزه های علمی و مسلکی دانسته نقش دست آورد های تصویری سینما را در جامعه برای تنویر اذهان، پیشرفت ها و انکشافات یک پدیده ضروری و با اهمیت می شمارد. این بانوی مستعد و پرتوان را در حین شونتگ فلم هنر کوتاه که خودش با جمعی از جوانان مصروف فلمبرداری بود ملاقات کردم، من نیز به

صفت یک جوان از استعداد و عملکرد صمیمانه گروهی، انجمن سینما گران جوان لذت برده خواستم سوالاتی با بانو فریبا فرحت داشته باشم.

نزدیک رفتم، چشمش به من افتاد که کمره عکاسی دارم و با آنها شادمانه مینگرم، او که همچو آهویی در میان گروهش باهوش حواس تبسم کنان به من صدازد و گفت: خوش آمدی، میخوای ماراتشویق کنی، ما تازه کاریم، اما کار ما عاشقانه و بی آلیشانه پیش میروید به همه اعضای گروه اش هدایت وقفه کار را داد.

من نیز تحت تأثیر آمده بودم، اما باز هم با ایشان تعارف کردم و اظهار نمودم که کار منظم و صمیمانه آنها خوش ام آمد و از آن لذت بردم باز هم خندید و گفت: به قول شاعر

همتم بدرقه ی راه کن ای طاهر قدس

که دراز است ره مقصد و من نو سفرم

من برایش کف زدم و استقبالش کردم، در ذهنم فوراً سوال گل کرد و گفتم از هنر چه برداشتی داری؟

با تبسم آگنده از مهر و صفا اظهار داشت: دوست عزیز زهر عطشی را با آب هنر، هر گرسنه یی را با نان هنر و هر زردی را با دوی هنرمی توان شفا داد. خلاصه هنر آموزگار معنویت و ابدیت است.

خیلی عالی، پاسخ به جا و زیبا لطف کنید با نوفرحت بگویند که شما آموزش سینمایی را به کدام مرکز اندوخته اید؟

با محبت دست اش را به طرف گروه جوانان دراز کرد، این جوانان انجمن سینماگران جوان تحت حمایت اتحادیه جوانان افغانستان اند که با کار های تجربوی و ساختار های کوتاه می خواهم آبدیده شده به ساختار بهتر و برتر دست یابیم.

دلغمان هنري

دغه راز له دوی څخه تر مخه د گلو استاد (مندار اوری) سنډري د پخوانيو په زرونو کې شته . سلطان عزيز ماما د مير اخور کلا څخه کابو (۵۰) کاله وړاندې چې د ریا (چمبه) به يې وهله حجری او دیري به يې تودی ساتلي ، د جمعه گل زوی هفته گل چې دی له څپرو څخه و مشهور ربایي و ، چې ولسی دیري يې په سنډرو سره نازولي ابراهيم له تونديو څخه يو مشهور قصه خوان و او د کتل د کلی څخه (ميراجان) او (توکل ماما) چې له (آکوسندر غاری) سره به يې يو خای زیر بغلی او کله نغاري وهلي او هم د پاچا خیلو د خلیفه زوی چې نغاري به يې وهلی او ودونه به يې تو ډول . همدا ډول بهرام شوقی د جامو کلا چنچار پله ، چې د بانگی الينگاری نیازی ، سره نږدی و هغوی بڼه محلی (ولسی) سنډر غاری دي . له دوی څخه لږ تر مخه شاه گل چې استاد يې ملاکی او د الينگار د بدیع آباد دبسهرام کلی څخه دی

څنگ ته دی درخم جب دی لټوم - تاله خیالی بازاره څه راوړي دینه یا میرمن شاپیری نغمی دغه سنډره چی :

ستا په درگا کی څه شي کم دی څوک چې د تاپه لاره سم خی د محمد نور شعر څخه دی یا دغه چیستان (اری) چې : یوه ورځ وه ماسپینین - یوشی می ولید سپین - په ملاباندي نری وبل په تول وه یو چارک - د مشتاق استاد دی چی (دسوی) ماناورکوي .

دولسی و گرو په منځکی پوره خای لری . په پخوانیو سنډر غارو کې د سنډرو انتخاب او کمپوز په خپله په هغوی آره درلوده او شعرونه به يې له بناغلو بسم الله ، سید با جو جان ، محمد نور ، اشکار ، مستان آهنگر ، مشتاق استاد ، عبدالقدير وطنوال ، معلم عبدالرحمن الينگاری ، الفت صاحب ، حمزه بابا ، ملنک جان ، ماشوخیل څخه ټاکل . دغه راز د گلکی استاد سنډره د محمد نور دغه شعر چې (یاره

نومونه هم په خلادی: لکه د
بناغلی استاد شهسوار
سنگروال ، بناغلی وطنوال ،
محمد اسماعیل ارم، استاد منگل
، بناغلی همراز ، بناغلی مرید،
بناغلی پټان ، بناغلی نیازی ،
بناغلی مخور ، بناغلی میاخیل
، بناغلی عزت الله ، بناغلی شاه
محمود درویشي ، محمد شاه
پشه یی ، بناغلی عبدالقدس

مهمه ولسي بڼه څرگندوي.
اویا په بڼکلی پېښور په وزیر
باغ کي دلغمان اولوی
ننگرهار هنرمندان اوس هم په
هنری بڼکلا او تمثیل سره
مشهوردی. دناموئق معلوماتو له
مخې چې په عامو هنری
مجالسو کي ذکر کيږي چې د
هندوستان د کومار هنرمند
کورني او د هممالانی او شینو

دغه فلکلوریکه دولسی ادب
سندره چي (رو لیلارو کجکی
بالای ابرو ما تا وي که بر آمد
شیرین جانسه صداکو) د
مسجدی لخوا ویل کیده چی
پاچاخیلو د خلیفه زوی هغه هم
له نغارو او ارمونیه سره یو
خای زمزمه کوله.

په اوس مهال کي بناغلی شفیق
مرید چې دلغمان دارمل د
صوفیا نو له کلی څخه دي او په
مجموع کي ده لویي کورني
مشران صوفی مشرب شعرونه
هم وایي ، نن ورځ په اماتور بڼه
سندری وایي او خورا محبوب
او ځوان سندرغاری دی او په
ملی بڼه یي سندری مشهورې
دي او په ټول هیواد کي ډیر
قدرلری اوله روښانه هنری
ستورو څخه گڼل کېږي. همدا
راز بناغلی احمد ولی اماتور
سندرغاري دی، چی دمگری په
جرمنی کی هستوگن دي . د
(جاله درباندي اوږه) سندره
اصلاً لغمانی ریښه لری ،چی
خاله اصلاً دلغمان د الینگار او
کاکڅ د خلکو مال دی چې له
دي محله یي بڼکلی کابل ته
مخه کړی چې بناغلي احمدولی
یو محبوب سندرغاری دی او
هغه زمزمه کړی او بیایي په
موسیقی سره او ډلې
(کمپوز) کړیده . او یا په یوه
افغانی فیلم کي د بناغلي سلام
سنگی رول چې پرجاله سپور
دي هغه هم دیاد ولایت یوه

قریش ، بناغلی نور الحق
مشتاق ، مظهرالحق قریشي .
دهغوی دمعنوی شهرت له
پاره بناغلی دانش ساپی
اوبناغلی محمداسماعیل یون د
ژوندون تلویزیون له لاری هم
خدمتونه کړی دي.

یادونه !ماخذونه یي شخصی
یادابښتونه دی چې له محل
او کلیوالمشرانوڅخه را ټول
شوي دي .

شکتی مشران دلغمان د تیر
گریو څخه هلته ورغلی دي -
لکه چې د بڼکلی غزنی
، بڼکلی کابل ، بڼکلی کندهار
څخه هلته زاړه ډیلی ، بمیبي
، بنارس او امرتسر ته هنرمندان
ورغلی او اوس هلته په هنری
خلا سره میشت او په چوپړکي
دي .

په دی توگه د همیشه بهار
بڼکلی ننگرهار او دسمسور
زرغون لغمان هنری ستوری
او په دی اړه یو شمیر بناغلیو
شاعرانو پاپر کیوالو او څېړونکو

مهتابی د رویرانه

آن روز عسکرها با او نبودند و در شانه اش یک تفنگ شکاری بود و دوسه تا مرغابی های خون آلود هم در پهلویش آویزان بودند . آمد و با خاطر جمعی از خشتهای من گذشت . دوسه بار اسبش را گذشتاند تا همه ی خشتهها لگد مال شوند . من جیغ زدم و دشنام دادم و دنبالش دویدم . او اسبش را قمعچین زد و با سرعت دور شد . من هم دنبالش کردم . هر جابرودم میروم ، نزد پدرش هم بروم ، میروم . به پدرش میگویم که پسرش چه کارهایی میکند . سویش سنگ و کلوخ میزند و میدویدم . سرانجام او با اسبش ناپدید شد و من از بس دویده بودم ، افتادم روی زمین و به سرفه کردن و نفسک زدن شدم . از شدت دویدن حالم بهم خورده بود . نفسم بند میامد . بیچ و تاب میخوردم تا آن که رهگذری به کمک آمد . کمی آب برایم داد و کمی حالم خوب شد . دیدم رهگذر مردی بود جوان ، او را جایی دیده بودم . در صنف دوم بودم که او چند وقت معلم ما بود . اما حالا ریش سیاه و انبوهی گذاشته بود و چشمهایش طوری به نظر میرسیدند که سرمه کرده باشندش . ریش سیاه و چشمهای سرمه زده اش او را بیشتر به ملای مدرسه شباهت میداد که چندروزی با دیگر بچه های محلی نزدش هفت و یک میخواندم و چند روز بعد که کله ام کار نکرد ، از زیر لت و کوب او هم گریختم و دیگر پایم را به مدرسه نگذاشتم و مانند مکتب ترکش کردم . او با لبخندی گفت : - پسر جان ، با سنگ کلوخ نمیشود ، با پای پیاده نمیشود . چقدر بدوی تا او را بگیری . اسب ، اسب است و پیاده ، پیاده . و دانستم که او از ماجرای من خبر شده است . با خشم گفتم : - پس چه کنم ؟ او هرروز خشتهایم را با اسبش خراب میکند . مرد خندید : - پشت اسب با اسب بدو تا بگیریش . او زور دارد . بچه ی علاقه دار است . علاقه دار عسکر دارد ، عسکر تفنگ دارد . حیران شدم ، پرسیدم : - کسی نیست که گپ ما را بشنود در این دنیا ؟ معلم گفت : - نیست . - من اسب و عسکر و تفنگ را از کجا کنم ، از کجا ؟ مرد مثل این که دلش به من سوخته باشد ، با لحن مهربانی پاسخ داد : - مانده استی و قهر . بیا آن جا دکان من است ، کمی مانده گیت را بگیر تا برایت راهی نشان بدهم که چه کنی . اسب و تفنگ پیدا میشود ، غم مخور ... و با او رفتم به دکانش . در مسیر راه چیزهایی میگفت . مثل این که مرا نصیحت میکرد . من خشمناک بودم و همه ی گپهایش را نمیفهمیدم : - پسر جان ؟ ، این طور نمیشود ، این طور به جایی نمیرسی . یک هزار خشت را چقدر میخرند صد افغانی ، چقدر خشت بریزی باید چقدر ؟ تمام عمرت را هم خشت بریزی صاحب چیزی نمیشوی ... تصفحش را بچه ی علاقه دار نابود میکند و یک مقدارش راهم سیل و باران ، زدها هم حق شان را میگیرند . نه این طور به جایی نمیرسی ... اسب و تفنگ پیدا میشود ، بیا به دکان من ، یک پیاله چای بنوش که حالت سر جایش بیاید ... گپهایش به دلم مینشست .

راست میگفت . به گپهایش گوش میدادم و هر لحظه در دلم میگفتم : - من این بچه ی علاقه دار را میکشم سالها گذشتند و رفتند . حالا دوباره برگشته ام ، همان روز که رفته بودم ، دیگر برگشتم . حالا برگشته ام . حالا باز هم از مکتب و مدرسه بیزارم . نزدیک شام است . همان جا نشسته ام که زمان خشتهای من بودند . این جا بود که خشت میریختم . اولین خشتهای امیدم را ، اولین خشت تهداب آرزومندیهایم را این جا گذاشته بودم . دیگر از آن خشتها نشانی نیست . باز هم اوایل ماه ثور است و میان چقوری اب باران جمع شده است . روبه روی خانه ها نیستند ، استند ، ویران شده اند . جز دیوارهای فرو ریخته و شاریده و تاقچه های فرو ریخته چیز دیگری از آنها نمانده است . حویلی ها ، خانه های همسایه ها ، خانه ی صنم شاه شان ، همه ویران شده اند و در دیوارهای فرو ریخته ، بر سر این دیوارهای افتاده و شاریده بومها و زاغها میپرند . سالها گذشته است . درست نمیدانم چندسال ، بیش از سی سال ، شاید کمتر و شاید بیشتر ... بعد از این همه مدت برگشته ام به خانه ام ، خانه ها ویران شده اند . مادرم چه شده باشد ؟ نمیدانم کوچه گی های ما کجا کوچ کرده باشند . کی زنده است و کی مرده است ؟ من تازه از دنبال کردن بچه ی علاقه دار برگشته ام . من این همه سالها دنبال او میدویدم ، میدویدم . به دستم تفنگ دادم ، برایم اسب دادند و من دویدم ، دویدم . مرا به جنگ فرستادند ، جنگیدم ، جنگیدم و اکنون از این جنگ طویل برگشته ام . دیگر نه مادرم است و نه خانه ام و نه کوچه و نه کوچه گیهای ما و نه اقمراد گادیوان است و نه صدای پای اسب او و نه صدای زنگوله های گادایش . برگشته ام ، تنها نزد یک توله فلزی برنجی طلایی رنگ است و یک عصا چوب بغلی و یک پایم از زانو به بالا نیست . با دو پا رفته بودم و با یک پا برگشتم . به چشمهایم اشک حلقه زده است . دلم پرگریه است ، دلم میخواهد به گذشته ها برگردم ، باز هم به همان روزها ، خاکها ، بوی همان گذشته ها دارند ، بوی گذشته هایم را ، برمیخیزم ، سوی خانه های ویرانه شده میروم ، سوی ویرانه ها میروم . مهتاب شب چهارده ی از پشت ویرانه بلند میشود ، مهتاب سوخته و گرفته است . خیال میکنم صدای مادر صنم شاه را میشنوم که دخترش را صدا میزند : - دختر جوانم رگی ، تو این قدر سر بام چه بد میکنی ؟ در گوشهایم صدای مادرم میاید که مرا صدا میزند تا زودتر به خانه بروم که نان شب سرد نشود . و صدای زنگوله های گادی را میشنوم و صدای پای اسب را که انگار از میان ویرانه ها میگذرد . بومی آواز میخواند و شام که میرسد ، روشنایی مهتاب روی ویرانه ها غم و اندوه تلخ میریزد و من میدانم که ناگزیرم سراز فردا باز هم به همان کار سابقم رو آورم و خودم امر خودم باشم و یک لقمه نان پیدا کنم ، اما این بار با یک پا باید خشت بریزم ، آنهم اگر بگذارند وقتی میامدم و همین که به شهر داخل شدم ، از مردم شنیدم که همان معلم ریشدار و دکاندار که سالها قبل مرا دنبال پسر علاقه دار فرستاده بود ، حالا خودش علاقه دار است و مردم از او و پسرهایش به جان رسیده اند ، همان مردی که مرا با گپهای نرم و چریش فرستاد تا راه خوشبختی را پیدا کنم و آخرش هم همین شد که حالا بودم . سر دیوار فرو ریخته ی میشنیم . میگیرم ، کاش میشد همه چیز را به عقب برد ، در ویرانه جز نور غمناک مهتاب جوان و صدای بوم ، صدایی نیست . توله را میگیرم و مینوازم . صدای توله با صدای بوم در ویرانه های ساکت و غمزده میپیچد . ناگهان متوجه شیخ سپیدی میشوم که از آن سوی ویرانه سوی من میاید ، میترسم از نواختن باز میامم . کسی است سویم میاید . از دیوار فرود میایم و با ترس سوی شیخ نگاه میکنم . صدا میکنم : - کیستی تو کیستی ؟ نزدیک که میاید میایستد . سویم نگاه میکند . به خیالم میاید یا جن است و یا روح . سرو بر زولیده دارد و پیراهن دراز سپید و چرکینی به تنش است . زنیست پیر با موهای سیاه و سپید و چرکین ، لاغر و استخوانی . دیوانه ی بیش نیست . باز هم میپرسم : - کیستی تو ، کیستی ؟ جارویی را بلند میکند و آن را سوی من در هوا تکان میدهد ، از دیدن جارو جیغ میکشم : - صنم ، ناگهان درون گوشهایم را صدای بلند و کرکننده ی پای اسبها و صدای زنگوله ها فرا میگیرند . گوشهایم و سرم از این صدا به درد میشوند ، یک درد کشنده و خیال میکنم سرم میکشد و چشمهایم از حدقه بیرون میشوند و جیغ میزنم : - صنم صنم ... پایان

داماني دوري مطبوعاتو ته

نسيم سحر:

نسيم سحر يوه اوونيزه جريده وه چي دمخترم احمد راتب د عبدالباقي باركزي د زوي په شخصي پانگه، امتياز او مشوول مديريت په دو ومخونوكي د امان افغان په مطبعه كي د(۱۳۰۶) هـ ش كال د لوي په اوومه دجمعي په ورځ(د ۱۹۲۸ع كال - ۲۷ جنوري) په كابل كي خپره شوه.

راتب صاحب په خپلي لومړني سرمقاله كي په وطن كي د ورځپاڼي چلولو لانجو، خپلي بي وسيله كي او بي مايگيو، مشكلاتو او شخصي مخالفتونو ته گوته نيسي خود دي سره هغه عشق او علاقه مندي چي دي بي د وطن د ترقی او وطنوالو د نيكمرغي په هكله لري د يوي خپروني په واسطه غواري چي د افغانستان په دغه اصلاحي پروگرام او تجدد په دوركي خپله وطنپرستانه ونډه په عملي توگه واخلي او په دي لاركي هر ډول مشكل په ورين تندي مني. كه څه هم نسيم سحر لومړي ځل ديوي ادبي جريدي حيثيت درلود خود نورو معلوماتي او ورځني مضامينو د خپرولو په هكله ليكي: (د تنوع په غرض ناچار دي چي ځيني نوري مسالي هم خپري كړي) د دي جريدي د متن څخه يوازي پنځلس گڼي چاپ شوي او داسي څرگنديري چي په خپلو خپرونو كي بي غالباً دوه هدفه په نظر كي نيولي و، يو تشويقي اوبل تقنني، په ادبي موضوعاتو كي بي هم هغه مطالب خپرول چي د ورځني ژوند سره بي تماس درلود او كله بي په طنزيه ډول انتقادونه كول. د نسيم سحر نشراتي كرنلاره و روسته ډيره بريالي شوه او زيات لوستونكي او طرفداران بي وموندل. لكه څرنكه چي په خپله اوومه گڼه كي بي د (انعكاس مدنيت اروپا) تر عنوان لاندې داسي مهيجه د اجتماعي اصلاحاتو ډكه مقاله خپره كړه چي تر پنځلسو گڼو پوري بي مسلسل دوام وكړ، دغي مقالي ټول ظالمان او رشوت خورونكي په تنگ كړل او د نسيم سحر د مصادره كولو لپاره بي په دسيسو شروع وكړه اوله همدغه كبله نسيم سحر مصادره او خپله مسوول چلوونكي بي محاكمي ته راوستل شو. په نسيم سحر كي د ارواښاد احمد راتب باقي زاده همكاران محمد حسن سليمي، عبدالهادي داوي (پريشان) او ځيني نور ليكوال وو.

نوروز:

يوه شخصي جريده وه چي په مياشت كي دوه ځله مير غلام محمد نومي چلوله د امتياز خاوند بي ميرزا محمد نوروز لوگري د دارالامان د قصر رئيس و.

د نوروز لومړي شماره د (۱۳۰۷) هـ ش كال د اسد په مياشت په كابل كي خپره شوه. په لومړي گڼه كي بي يو مضمون د دغه جريدي د تسميي نوجي په هكله خپور شوي او وايي: (څنگه چي دخپرو لو لومړي ورځ بي د (۱۳۰۷) هـ ش كال د اسد لومړي نيټه ده او دا ورځ د اروپا له سفر څخه د اعليحضرت امان الله خان د بيرته راتگ له لومړي ورځي سره تصادف كوي نو ځكه د نوروز نوم ورباندې ايشودل شويدي. خو په هر حال د جريدي نوم د هغه دليكونكي له نامه سره هم بي مناسبته ندي.

جريده خپل نشراتي مرام په څلورو مادو كي را لنډوي. نوروز جريدي په خپله لومړي گڼه كي په نورو مطالبو سربيره د اعليحضرت امان الله خان په تشریف راوړو، د ده د پاچاهي د تيرو نهو كلونو په لاسته راوړنو او كارونو باندې مفصله مقاله خپره كړيده.

په دي جريده كي تحليلي مطالب په كثرت سره چاپ او خپرېدل خو خبرونه بي ډير لږ خپرول. د نوروز په تحليلي مطالبوكي د دين او فلسفي او ديني مسايلو د واقعيتونو په شاوخواكي موضوعاتي ډيري زياتي تر سترگو كيدي. ښايي له اهدافو څخه بي يو هم د مخالفانو او تياره فكره خلكو د ناوړه تبليغاتو خنثي كول و.

پای

پلان نشراتی

تلویزیون ملی افغانستان

پکشنیه	پروگرام دیني	پروگرام دیني	وقت
پروگرام دیني	پروگرام دیني	پروگرام دیني	6/00
اخبار	اخبار	اخبار	7/00
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	7/10
خبرونه	خبرونه	خبرونه	8/00
ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	8/10
اخبار	اخبار	اخبار	9/00
اردوي ملي	اینده سازان	ورزش هفته	9/10
میله - جهان حیوانات	زراعت - پولیس	هر جا هر رنگ	9/30
خبرونه	خبرونه	خبرونه	10/00
مردم و مسوولان - سریال	مباحثه	بحث هفته	10/10
دستاورد	جهان ما	ادامه بحث هفته	10/40
پشه نی و بلوچی	پشه نی و بلوچی	پشه نی و بلوچی	11/00
گزارش	گزارش	گزارش	11/40
خبرونه	خبرونه	خبرونه	12/00
جستجوی حقایق	کورنی ژوند	تندرستی	12/10
والعصر	پرسشهای دینی	در رهگذر نور	12/30
نورستانی	نورستانی	نورستانی	1/00
خوابره او ترخه - مرچ سرخ	مجله تلویزیونی - مشعلداران	رنگین کمان	1/20
خبرونه	خبرونه	خبرونه	2/00
مردم و موسیقی	هوا و نوا	ساعتي با شما - کنسرت	2/10
ترکمني و ازبیکي	ترکمني و ازبیکي	ترکمني و ازبیکي	3/00
کارتون	کارتون	کارتون	3/40
اخبار	اخبار	اخبار	4/00
کلکین	کودک	اینده سازان	4/10
جوانان	شهر ما خاتمه ما	اه واه	4/30
خبرونه	خبرونه	خبرونه	5/00
پرسشهای دینی	فضا - بسوی نور	والعصر	5/10
ادامه پرسشهای دینی	د دروازو ترشا	دستاورد	5/30
صدای آشنا	صدای آشنا	صدای آشنا	6/00
نیمه دیگر	سریال عشق پیری	سریال	7/00
گزارش	گزارش	گزارش	7/30
اخبار	اخبار	اخبار	8/00
آئینه شهر	انعکاس	کاروان حله - مردم و مسوولان	8/10
فرهنگ مردم - کتاب	هفت شهر هنر - گذرگاه تبسم	مجله - مشعلداران	9/00
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	9/30
مباحثه	نقد و نظر	سریال	10/00
سریال عشق پیری	ورزش خارجی	از لابلای ایشیف	10/10
هوا و نوا	زمزمه ها	زمزمه ها	11/00
اخبار	اخبار	اخبار	11/40
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	12/00
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	1/00
مباحثه	آئینه شهر	ساعتي با شما	2/00
کاروان حله - مردم و مسوولان	فرهنگ مردم - کتاب	ادامه ساعتي با شما	2/10
سریال	نیمه دیگر	پرسشهای طبی	2/30
مجله - مشعلداران هنر	مردم و موسیقی	کنسرت	3/00
گزارش	ادامه مردم و موسیقی	ادامه کنسرت	3/30
والعصر	پرسشهای دینی	رهگذر نور	4/00
ورزش هفته	جوانان	کورنی ژوند	4/30
اینده سازان	کلکین	اردوي ملي	

پلان نشراتی

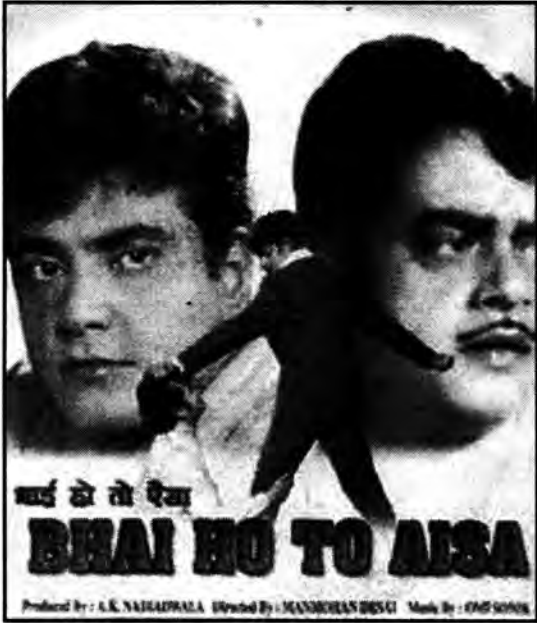
تلویزیون ملی افغانستان

جمعہ	پنجشنبه	چهار شنبه	سه شنبه
پروگرام دینی	پروگرام دینی	پروگرام دینی	پروگرام دینی
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه
ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر	ادامه سلام صبح بخیر
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
فلم هنري براي اطفال و نوجوانان	نونهالان	کودک	کلکین
ادامه فلم اطفال	پسوی خوشبختی	شهرما خاته ما	جوانان
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه
لابلاي آرشیف	اقتصاد	تودی شبی	اینه شهر
ادامه لابلاي آرشیف	نگاه - سینما	فرهنگ مردم - کتاب	کاروان حله
پشه نی و بلوچی	پشه نی و بلوچی	پشه نی و بلوچی	پشه نی و بلوچی
گزارش	گزارش	گزارش	گزارش
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه
سریال - شما و تلویزیون	نیمه دیگر	انعکاس	سریال
سیرت النبی (ص)	درسهای ازقران	پرسشهای دینی	قضا - بسوی نور
نورستانی	نورستانی	نورستانی	نورستانی
پرسشهای دینی	چشم انداز - نیش نوش	هفت شهر هنر - گذرگاه تبسم	نقد و نظر
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه
هوا و نوا	مردم و موسیقی	موسیقی ذوقی	پرسشهای طبی-موسیقی محلی
بلوچی و ازبیکي	ترکمني و ازبیکي	ترکمني و ازبیکي	ترکمني و ازبیکي
کارتون	کارتون	کارتون	کارتون
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
میله - جهان حیوانات	هر جا هر رنگ	جهان ما	نونهالان
کورنی ژوند	اه واه	زراعت - پولیس	جهان حیوانات - راپور علمی
خبرونه	خبرونه	خبرونه	خبرونه
در رهگذر نور	سیرت النبی (ص)	درسهای از قران	پرسشهای دینی
اردوی ملی	ورزش هفته	ویکت - مستطیل سبز	ادامه پرسشهای دینی
کاروان صدای آشناپرسشهای طبی	صدای آشنا	صدای آشنا	صدای آشنا
سریال (رو برو با مردم)	تندرستی	سریال - شما و تلویزیون	بسوی خوشبختی
گزارش	گزارش	گزارش	گزارش
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
ساعتی باشما	در جستجوی حقایق	نگاه - سینما	اقتصاد
ادامه ساعتی باشما	خواهده او ترخه - مرچ سرخ	رنگین کمان	چشم انداز - نیش و نوش
اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی
بحث هفته (درختم هر ماه برنامه)	فلم هنری	صور خیال	تودی شبی
(usid)	ادامه فلم هنری	بزم غزل	سریال خارجی
کنسرت	ادامه فلم هنری	ادامه بزم غزل	مردم و موسیقی
ادامه کنسرت	اخبار	اخبار	اخبار
اخبار	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر	سلام صبح بخیر
سلام صبح بخیر	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی	اخبار انگلیسی
اخبار انگلیسی	سریال - شما تلویزیون	اقتصاد	انعکاس
بحث هفته	رنگین کمان -	چشم انداز - نیش و نوش	هفت شهر هنر - گذرگاه تبسم
مرچ سرخ - خواهده او ترخه	سینما - نگاه	نقد و نظر	سریال
تندرستی	موسیقی ذوقی	بسوی خوشبختی	شهرما خاته ما
مردم و موسیقی	ادامه موسیقی ذوقی	گزارش	تودی شبی
ادامه مردم و موسیقی	سیرت النبی (ص)	پرسشهای دینی	قضا - بسوی نور
درسهای از قران	پولیس - زراعت	ادامه پرسشهای دینی	دستآورد
قوالی	مستطیل سبز - ویکت	نونهالان	کودک

د هندي فلمونو د

په افغانستان کې چې کله سینمایی خپرونې پیل شوي دي دنورو هېوادونو د فلمونو په پرتله د هندي فلمونو اغېزه ډېره ده . دا اوس اوس په افغانستان کې د فلم او سینما مینه وال د بل هر فلم په پرتله هندي فلمونه ډېر گوري او مینه ورسره لري . په دې وروستيو کلونو کې د هند د سینما لوبغاړو او ډايرکټرانو پټې چې د هند پخواني هنري فلمونه له سره د نوې تکنالوژۍ په رڼا کې د نوولوبغاړو په مرسته له سره ورغاوي چې موږ په دغه لړ کې د ؛ډون؛ (Don) فلم یادوو

چې پخوانی لوبغاړی سینمایی خپرونې پیل شوي دي دنورو هېوادونو د فلمونو په پرتله د هندي فلمونو اغېزه ډېره ده . دا اوس اوس په افغانستان کې د فلم او سینما مینه وال د بل هر فلم په پرتله هندي فلمونه ډېر گوري او مینه ورسره لري . په دې وروستيو کلونو کې د هند د سینما لوبغاړو او ډايرکټرانو پټې چې د هند پخواني هنري فلمونه له سره د نوې تکنالوژۍ په رڼا کې د نوولوبغاړو په مرسته له سره ورغاوي چې موږ په دغه لړ کې د ؛ډون؛ (Don) فلم یادوو

بالیووډ د فلمونو بازار خو له پخوانه هم په افغانستان کې گرم وو خو د هالیووډ فلمونو مینه وال بیا په دې وروستيو لسيزو کې یو د بل پسې زیات شوي او زیاتیري . د دې لپاره چې افغانستان کې د سینما د هنر په اړه څه ووایو د یادوشو سینماوو اغېزو ته تمشو غوره به وي چې د سینما د تاریخ په اړه هم پوه شو او خپلې خبرې له دې ځایه پیلکړو چې سینما څه وخت افغانستان ته راغله او کله یې په خپلو خپرونو پیل وکړ .

اوس دستي په افغانستان کې د بالیووډ (Bollywood) او هالیووډ (Hollywood) فلمونو مارکېټ تود دی او ډېر مینه وال لري . که څه هم د

ACKU

Julius

HE

8700.9

77 اے

29 آ

n3

چاپ: مطابع آزادی (دولتی)

محمد داوود لودین هنر پیشہ موفق